

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki i Integracji Europejskiej

DGiE-41002-97

Nr ewid. 1/98/P97064/DGI

INFORMACJA O WYNIKACH KONTROLI EFEKTÓW TWORZENIA PRZEZ PAŃSTWOWE PODMIOTY GOSPODARCZE SPÓŁEK Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO

SPIS TRESCI

	strona
I. CZĘŚĆ OGÓLNA	1
1. Charakterystyka kontroli	1
2. Synteza ustaleń kontroli i ocen kontrolowanej działalności	3
3. Wnioski	5
 II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA	 6
1. Charakterystyka stanu prawnego	6
2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne	12
3. Istotne ustalenia kontroli	14
3.1. Motywy tworzenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego	14
3.2. Zawieranie umów spółek z kapitałem zagranicznym	15
3.2.1. Zachowanie wymogów formalno-prawnych	15
3.2.2. Zgodność oświadczeń o wniesieniu wkładów ze stanem faktycznym	19
3.3. Rodzaj i wartość wnoszonych przez wspólników wkładów do kapitału spółek	25
3.4. Efekty utworzenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz ich wpływ na sytuację ekonomiczną podmiotów państwowych	32
 III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI	 42

Załącznik 1

Załącznik 2

Załącznik 3

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

Numer kontroli: P/97/064

Temat kontroli: „Efekty tworzenia przez państwowe podmioty gospodarcze spółek z udziałem kapitału zagranicznego”

Podstawowym celem kontroli, przeprowadzonej z własnej inicjatywy w II i III kwartale 1997 r., była ocena korzyści uzyskanych przez państwowe podmioty gospodarcze z utworzenia w latach 1991-1995 spółek z udziałem kapitału zagranicznego (joint venture) zwanych dalej j.v. Kontrolą - pod względem legalności, celowości, gospodarności i rzetelności - objęto następujące zagadnienia:

- przestrzeganie przepisów prawnych przy tworzeniu spółek z udziałem kapitału zagranicznego;
- zgodność wniesionych przez wspólników wkładów do kapitału spółki z wkładami deklarowanymi w aktach notarialnych (umowach, statutach);
- sytuację ekonomiczną podmiotu polskiego w chwili utworzenia spółki i w 1996 r. oraz wpływ powiązań gospodarczych ze spółką na tę sytuację;
- przewidywane i faktycznie uzyskane przez polskie podmioty korzyści z utworzenia spółki, w tym zwłaszcza w zakresie pozyskiwania nowych technik i technologii, stabilizacji zatrudnienia oraz pozyskiwania wpływów z dywidendy.

Wg danych uzyskanych z Ministerstwa Skarbu Państwa Minister Przekształceń Własnościowych wydał od 1991 r. do maja 1996 r. (tj. do nowelizacji ustawy) 357 zezwoleń na utworzenie spółek z udziałem kapitału zagranicznego, a do końca 1996 r. wydano wg nowych zasad 120 zezwoleń.

Skutkiem wprowadzonej od 1.01.1997 r. reformy centrum administracji zadania i kompetencje organu założycielskiego przedsiębiorstw państwowych należące dotychczas do naczelnych i centralnych organów administracji rządowej przejęli

wojewodowie, zaś Minister Skarbu Państwa utrzymał wykonywanie zadań i kompetencji organu założycielskiego wobec 116 przedsiębiorstw, z których 8 utworzyło w 1997 r. spółki z udziałem zagranicznym na podstawie zezwolenia MPW. Podmioty te nie zostały objęte kontrolą ze względu na krótki okres ich funkcjonowania.

Kontrolą objęto 12 przedsiębiorstw państwowych i 4 jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, to jest wszystkie podmioty gospodarcze, które w 1996 r. były akcjonariuszami bądź udziałowcami spółek joint ventures utworzonych za zezwoleniem Ministra Przekształceń Własnościowych. Podmioty te utworzyły łącznie 34 takie spółki.

Jednostką koordynującą kontrolę był Departament Gospodarki i Integracji Europejskiej. W kontroli wzięły również udział:

- Departament Transportu, Gospodarki Morskiej i Łączności,
- Delegatury NIK w Katowicach, Kielcach, Lublinie, Olsztynie, Opolu i Warszawie.

Obok wyników ww. kontroli w informacji wykorzystano także dane Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Skarbu Państwa oraz materiały z następujących kontroli NIK:

- 1) kontroli funkcjonowania jednostek gospodarczych z udziałem podmiotów zagranicznych przeprowadzonej w 1991 r. przez ówczesny Zespół Przemysłu Metalurgicznego i Elektromaszynowego NIK¹,
- 2) kontroli funkcjonowania przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego ze szczególnym uwzględnieniem rozliczeń finansowych z budżetem państwa, przeprowadzonej w 1993 r. przez ówczesny Zespół Handlu Zagranicznego i Służby Zagranicznej NIK².

¹ PMiE - 41000-91.

² HZ-41000-93.

Wyniki tych kontroli przeprowadzonych w 1991 i 1993 r. wskazywały na niekorzystne rozwiązania prawne umożliwiające spółkom j.v. osiągnięcie dobrych wyników ekonomiczno-finansowych kosztem wpływów do budżetu Państwa. Dotyczyło to głównie przyznawanych z mocy prawa zwolnień na 3 lata z podatku

dochodowego i podatku od ponadnormatywnych wypłat wynagrodzeń. Ulg tych pozbawione były przedsiębiorstwa państwowe, co dawało spółkom j.v. uprzywilejowaną pozycję. Na niskie efekty uzyskane przez przedsiębiorstwa państwowe będące udziałowcami spółek j.v. miał wpływ brak doświadczenia polskich podmiotów gospodarczych w zakresie współpracy kapitałowej z podmiotami zagranicznymi. Efektem tej sytuacji było wnoszenie do spółek j.v. najbardziej wartościowych składników majątkowych wg cen ewidencyjnych lub po zaniżonych cenach, co umożliwiało wspólnikom zagranicznym przy wniesieniu niewielkiego wkładu (w porównaniu z majątkiem wniesionym przez stronę polską) osiągnięcie niewspółmiernie wysokiego udziału w zyskach i wpływu na zarządzanie spółkami. Spółki te osiągały również duże preferencje od przedsiębiorstw państwowych będących ich udziałowcami w postaci korzystania z majątku strony polskiej na warunkach niskiego czynszu najmu i dzierżawy, uzyskiwania nieoprocentowanych pożyczek czy kupna materiałów po obniżonych cenach. Stwierdzano ponadto nieterminowe lub niepełne wnoszenie wkładów pieniężnych i niepieniężnych do kapitału zakładowego, zwłaszcza przez wspólników zagranicznych.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocen kontrolowanej działalności

- 2.1. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia fakt, że proces zakładania spółek z udziałem kapitału zagranicznego pod względem prawnym przebiegał bez zastrzeżeń. Przestrzegano ustawowych wymogów uzyskania niezbędnych zgód organów założycielskich i organów samorządu załogi, otrzymania w określonych przypadkach zezwolenia b. Ministra Przekształceń Własnościowych na utworzenie spółki a także zezwolenia b. Ministra Spraw Wewnętrznych na nabycie nieruchomości przez spółkę j. v. [str. 15 - 18].
- 2.2. W 11 spółkach j.v. założonych przez skontrolowane podmioty stwierdzono, że nie były zgodne z prawdą składane w sądach rejestrowych oświadczenia członków

zarządów tych spółek o wpłaceniu wkładów pieniężnych bądź o zapewnieniu przejęcia wkładów niepieniężnych na spółkę z chwilą jej zarejestrowania. Zadeklarowane w umowach (statutach) wkłady wnoszone były do spółek z opóźnieniem sięgającym nawet 3 miesięcy w stosunku do wymaganych terminów. Opóźnienia te wynikały zarówno z formalnych trudności w otwieraniu rachunków bankowych przed zarejestrowaniem spółki, jak i świadomego działania wspólników spowodowanego trudną sytuacją finansową w chwili utworzenia spółki. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie pod względem legalności ocenia powyższe działania. [str. 19 - 24].

- 2.3. Zaangażowanie kapitałowe skontrolowanych podmiotów w utworzone spółki j.v. było relatywnie niewielkie. Łączna wartość wkładów wniesionych do kapitału spółek stanowiła zaledwie 2,7% ogólnej wartości aktywów tych podmiotów, a w 12 spośród 16 podmiotów nie przekraczała 10%. Przeciętna wartość wkładu niepieniężnego wniesionego do spółki stanowiła 2,2% wartości majątku trwałego z badanych jednostek. [str. 28].
- 2.4. W okresie objętym kontrolą zmalał udział zbadanych wspólników polskich w kapitale zakładowym spółek j.v. Wg stanu na dzień rejestracji spółek wynosił on 31,2% (89.472,9 zł), a na koniec 1996 r. 25,2% (125.920,1 zł). W tym samym okresie powiększył się udział wspólników zagranicznych z 52,2% (149.798,1 tys. zł) do 62,3% (311.926,5 tys. zł). Natomiast zmniejszył się udział pozostałych polskich wspólników odpowiednio z 16,6% do 12,5%.
- 2.5. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie pod względem rzetelności oceniła 6 ujawnionych przypadków zaniżenia wartości wniesionego udziału polskiego wspólnika. Skrajne przypadki dotyczyły:
 - wyceny dwóch budynków wniesionych do spółki z o.o. „Zagra” na kwotę 1,1 mln zł, tj. niższą o ponad 600 tys. zł od ich wartości netto,
 - obniżenia w umowie spółki z o.o. „Newco-Silesia” wartości aportu strony polskiej o ponad 700 tys. zł w stosunku do wyceny dokonanej przez rzeczoznawców
 [str. 26-28].
- 2.6. Tworzenie spółek joint ventures nie było skutecznym sposobem zagospodarowania zbędnego majątku skontrolowanych przedsiębiorstw. Do 20 spośród 34 spółek podmioty te wniosły wyłącznie wkłady pieniężne, a tylko do 8 zorganizowane części

przedsiębiorstw. Jedynie do 5 spółek wraz z majątkiem produkcyjnym wniesiono składniki majątku nieprodukcyjnego [str. 26-29].

- 2.7. Spółki j.v. wywarły minimalny wpływ na sytuację ekonomiczną badanych podmiotów. W ocenie NIK było to konsekwencją relatywnie małej skali zaangażowania kapitałowego w te spółki. Wyjątkami od tej reguły były 2 podmioty, które do utworzonych przez siebie 2 spółek przekazały (w formie aportu, dzierżawy lub wynajmu) blisko 100% swojego majątku trwałego. Spośród blisko 10 tys. osób, które poszły do pracy w spółkach j.v. z kontrolowanych przedsiębiorstw, aż 9.229 pracowników, tj. 92,3%, stanowili uprzednio zwolnieni w tych dwóch podmiotach (w obydwu przypadkach ponad 95% stanu załogi). Jeden z powyższych podmiotów uzyskał z tytułu dywidendy kwotę 34.819,1 tys. zł, stanowiącą prawie 96% łącznej kwoty dywidendy wypłaconej kontrolowanym jednostkom oraz podmiot ten uzyskał także prawie 88% łącznej sumy przychodów skontrolowanych jednostek z tytułu wynajmu lub dzierżawy spółkom j.v. składników majątkowych. [str. 33 i 36-37].
- 2.8. Realnymi korzyściami badanych podmiotów z tytułu utworzenia spółek j.v. były powiązania handlowe i kooperacyjne z tymi spółkami. Cztery przedsiębiorstwa kupowały w spółkach usługi produkcyjne lub wyroby gotowe a 8 jednostek realizowało także dostawy do spółek. Dziewięć podmiotów wprowadziło zmiany w strukturze produkcji, jej technologii oraz zmiany organizacyjne. [str. 39 - 40].
- 2.9. Negatywnie pod względem gospodarności ocenić należy fakt, iż 3 spośród 6 podmiotów, które posiadały wobec 10 spółek nie uregulowane wierzytelności z tytułu dostaw, nie naliczały kontrahentom odsetek za nieterminowe płatności. [str. 40 - 41].

3. Wnioski

- 3.1. Wyniki kontroli pozwalają na generalne stwierdzenie, że tworzenie spółek z udziałem zagranicznym nie wywarło znaczącego wpływu na sytuację produkcyjno-finansową badanych państwowych podmiotów gospodarczych oraz nie spełniło dużej części ich oczekiwań, w szczególności w zakresie wdrażania nowoczesnych technologii i rozwoju produkcji eksportowej z wyjątkiem dwu przedsiębiorstw państwowych, które wniosły prawie cały swój majątek do spółek j.v. w celu przeprowadzenia stopniowej prywatyzacji.

W związku z tym zdaniem NIK organy założycielskie przedsiębiorstw państwowych powinny przed wyrażeniem zgody na wniesienie majątku trwałego przedsiębiorstwa państwowego do spółki j.v. dokonywać wnikliwych analiz zwracając szczególną uwagę na ewentualną możliwość perspektywicznego przekształcenia własnościowego przedsiębiorstwa z udziałem partnera zagranicznego.

3.2. Niezależnie od powyższego Najwyższa Izba Kontroli stoi na stanowisku, iż państwowe podmioty gospodarcze, które utworzyły bądź zamierzają utworzyć spółki z udziałem kapitału zagranicznego powinny:

- poszukiwać możliwości wnoszenia do spółek nie zagospodarowanego majątku trwałego, w tym nieprodukcyjnego, w przypadku dysponowania takim zasobem;
- zapewnić należytą wycenę wnoszonych aportów;
- dążyć do zwiększenia powiązań gospodarczych ze spółkami;
- prowadzić ocenę efektywności działalności spółek pod kątem celowości dalszego w nich uczestnictwa;
- bieżąco egzekwować należności od spółek.

3.3. Najwyższa Izba Kontroli uważa ponadto, iż celowe byłoby doprowadzenie do takich regulacji prawnych, które umożliwiłyby zgromadzenie kapitału spółki na rachunku bankowym w okresie od podpisania umowy notarialnej do zarejestrowania spółki. W wyniku kontroli stwierdzono bowiem fakty niewnoszenia w wymaganym terminie wkładów pieniężnych do kapitału spółki na co miała wpływ rozbieżność między wymogami przepisów Kodeksu handlowego a przepisami bankowymi.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego

A. Podstawowym aktem prawnym regulującym tworzenie i funkcjonowanie spółek z udziałem kapitału zagranicznego jest ustawa z dn. 14.06.1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym³, zwana dalej ustawą o suz, która w swych zasadniczych postanowieniach z niewielkimi korektami przetrwała w prawie niezmienionym

kształcie do nowelizacji z dnia 29.03.1996 r. Zasadniczą zmianą, którą wprowadziła ww. nowelizacja było zniesienie obowiązku uzyskiwania zezwoleń Ministra Przekształceń Własnościowych (obecnie Ministra Skarbu Państwa) na utworzenie spółki z udziałem zagranicznym (w części zastąpionego wymogiem uzyskania zezwolenia na dokonanie czynności wymienionych w art. 6).

Niniejsza kontrola dotyczyła spółek, które podjęły działalność w latach 1991-1995 (funkcjonujących do końca 1996 r. co najmniej przez rok), a zatem niezbędne jest omówienie stanu prawnego obowiązującego w tym okresie ze wskazaniem zmian wprowadzonych ostatnią nowelizacją.

Podmioty zagraniczne chcące uczestniczyć w dochodach z prowadzenia przedsiębiorstw na terenie Rzeczypospolitej Polskiej mogą tego dokonywać wyłącznie w formie tworzenia spółek z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółek akcyjnych z siedzibą na terytorium RP, albo obejmowania bądź nabywania udziałów lub akcji w spółkach prowadzących takie przedsiębiorstwa (art. 1 ust. 1 i 2 ustawy).

Wprowadzona w 1996 r. nowelizacja nie zmieniła tego przepisu.

1. Wymóg uzyskania zezwolenia

Stan prawny przed nowelizacją z dnia 29.03.1996 r.

Utworzenie spółki wymagało zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowych jeżeli:

- a) przedmiotem działalności była co najmniej jedna z następujących dziedzin: zarządzanie portami morskimi i lotniczymi, działalność w zakresie pośrednictwa i obrotu nieruchomościami, przemysł obronny nie objęty koncesjonowaniem, handel hurtowy importowanymi towarami konsumpcyjnymi lub świadczenie pomocy prawnej (art. 4 ust. 1),
- b) udziały lub akcje miały być objęte przez państwową osobę prawną, z wyłączeniem jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, jeżeli na pokrycie kapitału zakładowego (akcyjnego) te osoby prawne miały wnieść wkłady niepieniężne stanowiące przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych, w szczególności zakład lub oddział (art. 4 ust. 2).

³ Dz.U. Nr 60, poz. 253, Nr 80, poz. 350, Nr 111, poz. 480, z 1993 r. Nr 134, poz. 646, z 1996 r. Nr 45, poz. 199.

Uzyskania zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowych wymagało ponadto dokonanie czynności polegających na:

- nabyciu lub objęciu udziałów lub akcji (bądź nabyciu praw z udziałów lub akcji) przez podmiot zagraniczny w istniejącej spółce z siedzibą na terytorium RP, jeżeli spółka ta prowadziła działalność w dziedzinach określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy lub rozszerzała działalność na co najmniej jedną z tych dziedzin (w dziedzinach wymagających koncesji albo zezwolenia na podstawie odrębnych przepisów zezwolenia wydaje organ koncesyjny),
- zawarciu przez spółkę lub na jej rzecz umowy lub umów o używanie na terytorium RP przez ponad 6 miesięcy mienia państwowej osoby prawnej, stanowiącego przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa, w szczególności zakład lub oddział, zdolne do realizacji określonych zadań gospodarczych, lub umowy, której skutkiem było nabycie własności tego mienia,
- objęciu przez państwową osobę prawną udziałów lub akcji w spółce z udziałem podmiotów zagranicznych, jeżeli na pokrycie kapitału zakładowego (akcyjnego) te osoby prawne miały wnieść wkłady niepieniężne stanowiące przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych, w szczególności zakład lub oddział.

Stan prawny po nowelizacji

Art. 4 został skreślony, zaś zgodnie z nowym brzmieniem art. 6 zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowym⁴ wymagają następujące czynności:

- zawarcie przez państwową osobę prawną ze spółką lub na jej rzecz umowy lub umów, których przedmiotem jest używanie mienia tej państwowej osoby prawnej na terytorium RP, przez okres ponad 6 miesięcy, stanowiącego przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych, lub których przedmiotem jest przeniesienie własności takiego mienia (przepisu tego nie stosuje się w przypadku wniesienia przez Skarb Państwa do spółki mienia przedsiębiorstwa państwowego likwidowanego w trybie przepisów o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych),
- objęcie przez państwową osobę prawną udziałów lub akcji w spółce w przypadku pokrycia przez tę osobę kapitału zakładowego (akcyjnego) wkładem niepieniężnym

⁴

Od dn. 1.01.1997 r. - Ministra Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 497, art. 10).

stanowiącym przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych.

2. Wkłady do kapitału spółki

Stan prawny przed nowelizacją z dn. 29.03.1996 r.

Wkłady podmiotów zagranicznych do kapitału spółki mogły być wnoszone zarówno w postaci pieniężnej jak i niepieniężnej, z tym że:

- wkłady pieniężne mogły być wnoszone w walucie polskiej pochodzącej ze sprzedaży w banku dewizowym walut wymienialnych przy zastosowaniu kursu kupna walut obcych ogłaszanego przez NBP (art. 10 ust. 1),
- wkłady niepieniężne mogły być wnoszone pod warunkiem przekazania wkładu z zagranicy lub nabycia za walutę polską pochodzącą ze sprzedaży w banku dewizowym walut wymienialnych przy zastosowaniu kursu kupna walut obcych ogłaszanego przez NBP (art. 10 ust. 2).

Ww. warunki uważało się za spełnione również w przypadku wydatkowania przez podmiot zagraniczny na wkład do kapitału spółki całości lub części dochodu z udziałów lub akcji, kwot uzyskanych ze sprzedaży lub umorzenia udziałów lub akcji oraz kwot należnych podmiotowi zagranicznemu jako współnikowi z podziału majątku w wyniku likwidacji spółki po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli. Na wniosek podmiotu zagranicznego Minister Finansów mógł wyrazić zgodę na wniesienie przez ten podmiot wkładu w walucie polskiej pochodzącego z innych tytułów niż określone w art. 10 ust. 1 i 2 jak również w postaci niepieniężnej pochodzącej z tytułu dziedziczenia.

Stan prawny po nowelizacji

Zachowana została zasada iż wkłady podmiotów zagranicznych do kapitału spółki mogą być wnoszone zarówno w postaci pieniężnej jak i niepieniężnej, lecz zmieniono zasady wnoszenia tych wkładów. I tak:

- wkłady pieniężne mogą być wnoszone w walucie zgromadzonej na rachunku zagranicznym wolnym, w walucie wymienialnej przekazanej z zagranicy za pośrednictwem banku zagranicznego lub w walucie polskiej pochodzącej ze sprzedaży walut wymienialnych w banku upoważnionym do skupu walut (art. 10, ust. 1, pkt 1),

- wkłady niepieniężne mogą być wnoszone pod warunkiem przekazania przedmiotu wkładu niepieniężnego z zagranicy, lub nabycia przedmiotu wkładu niepieniężnego od krajowej osoby fizycznej lub prawnej za waluty określone wyżej (tj. w art. 10, ust. 1, pkt 1) lub z tytułu dziedziczenia.

Na wniosek podmiotu zagranicznego Minister Finansów może wyrazić zgodę na wniesienie do kapitału spółki wkładu pieniężnego w walucie polskiej lub wkładu niepieniężnego również z innych tytułów.

3. Uprawnienia organu wydającego zezwolenia

Stan prawny przed nowelizacją z dn. 29.03.1996 r.

Ze względu na ochronę interesów państwa Minister Przekształceń Własnościowych mógł określić w zezwoleniu warunki, w szczególności dotyczące proporcji wkładów podmiotów polskich i zagranicznych w kapitale zakładowym (akcyjnym) spółki lub proporcji głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu), które spółka była obowiązana zachowywać (art. 16 ust. 2). Mógł także sprawdzać zgodność działalności spółki z warunkami określonymi w zezwoleniu oraz podejmować działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, a w razie ich nieusunięcia przez spółkę mógł ograniczyć lub cofnąć zezwolenie. W razie cofnięcia zezwolenia Minister mógł wystąpić do właściwego sądu o rozwiązanie spółki lub stwierdzenie nieważności czynności prawnej (art. 20).

Stan prawny po nowelizacji

W art. 19 ust. 1 obowiązek udostępnienia przez spółkę Ministrowi Przekształceń Własnościowych dokumentów w celu ustalenia spełniania warunków określonych w zezwoleniu ograniczony został do sytuacji gdy Minister Przekształceń Własnościowych ze względu na interes państwa określił w zezwoleniu warunki dotyczące proporcji udziałów podmiotów polskich i zagranicznych w kapitale zakładowym (akcyjnym) spółki lub proporcji głosów na zgromadzeniu wspólników (walnym zgromadzeniu) w przypadku gdy objęcie przez państwową osobę prawną udziałów lub akcji w spółce nastąpiło przez pokrycie kapitału zakładowego (akcyjnego) wkładem niepieniężnym stanowiącym przedsiębiorstwo, nieruchomość lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych.

Przepisy dotyczące cofnięcia przez Ministra zezwolenia w razie nieusunięcia nieprawidłowości przez spółkę oraz wystąpienia do właściwego sądu o rozwiązanie spółki pozostały w zasadniczej swej treści bez zmian. Przepisy nie przewidują obecnie ograniczenia zezwolenia.

- B.** Drugim nie mniej istotnym aktem prawnym dla tworzenia i funkcjonowania spółek z udziałem zagranicznym jest rozporządzenie Prezydenta RP z 27.06.1934 r. - Kodeks handlowy⁵, którego przepisy stosuje się do tych spółek na mocy art. 1 ust. 3 ustawy.

Umowa spółki z o.o. musi być zawarta w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności i określać: firmę i siedzibę spółki, przedmiot przedsiębiorstwa, czas trwania spółki (jeśli jest ograniczony), wysokość kapitału zakładowego, czy wspólnik może mieć tylko jeden czy większą liczbę udziałów oraz ilość i wysokość udziałów objętych przez poszczególnych wspólników (art. 162 § 1 i 2 kh). Gdy wspólnik pokrywa swój udział w spółce wkładami niepieniężnymi wówczas osobę wspólnika, przedmiot wkładu (aportu) oraz ilość i wysokość przyznanych udziałów należy wymienić w umowie spółki (art. 163 § 1 kh). Do zgłoszenia zawiązania spółki celem wpisania do rejestru handlowego należy dołączyć m.in. oświadczenie wszystkich członków zarządu, że udziały pieniężne zostały wpłacone i że przejście wkładów niepieniężnych na spółkę z chwilą jej zarejestrowania jest zapewnione (art. 167 § 1 pkt 2 kh). Do powstania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wymagane jest wniesienie całego kapitału zakładowego (art. 160 pkt 2 kh). Osobowość prawną spółka nabywa przez zarejestrowanie (art. 171 § 1 kh).

W przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością kodeks handlowy wymaga jedynie wymienienia w umowie osoby wspólnika, przedmiotu wkładu i przyznanych za wkład udziałów określając przy tym odpowiedzialność za nadmierne oszacowanie aportu (art. 176 kh). Inaczej jest w spółkach akcyjnych. Jeżeli przewidziane są wkłady niepieniężne (aporty) założyciele obowiązani są sporządzić pisemne sprawozdanie, w którym szczegółowo muszą być wymienione osoby wnoszące wkłady niepieniężne, przedmiot wkładów niepieniężnych oraz ich ilość i rodzaj wydawanych za nie akcji (art. 312 § 1 pkt 1 kh). Warunkiem rejestracji jest przedłożenie opinii rewidentów wyznaczonych przez sąd rejestrowy, którzy badają sprawozdanie

założycieli m.in. co do prawdziwości i dokładności. Statut spółki akcyjnej powinien być sporządzony w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności. Osoby podpisujące statut są założycielami spółki (art. 308 kh).

- C. Dla przedsiębiorstw państwowych tworzących spółki z udziałem zagranicznym istotne znaczenie mają również przepisy ustawy z dn. 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych⁶, które określają m.in. zasady gospodarowania majątkiem przedsiębiorstwa. Zgodnie z art. 46a ww. ustawy przedsiębiorstwo państwowe ma obowiązek zgłosić organowi założycielskiemu zamiar wniesienia mienia do spółki. Organ założycielski w terminie 1 miesiąca od dnia otrzymania zgłoszenia może nie wyrazić na to zgody. W przypadku niewyrażenia zgody organom przedsiębiorstwa przysługuje sprzeciw w trybie art. 63 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Czynności prawne dokonane mimo niewyrażenia zgody przez organ założycielski są nieważne.

Ponadto na utworzenie lub przystąpienie do spółki handlowej bądź nabycie jej udziałów (akcji) wymagana jest zgoda rady pracowniczej (art. 24 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 25.09.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego)⁷.

2. Uwarunkowania ekonomiczno-organizacyjne

W Polsce w latach dziewięćdziesiątych stosunkowo szybko rosła liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego, które były tworzone przez prywatne i państwowe polskie podmioty gospodarcze oraz stopniowo powiększała się ich rola w polskiej gospodarce. Gdy na koniec 1994 r. było zarejestrowanych 21.555⁸ tych spółek, to w 1995 r. 24.635, a w 1996 r. - 28.622. W 1995 r. powyższe spółki stanowiły 11,7% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw. Ich udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłu przetwórczego wyniósł 19,7%.

Pod koniec 1994 r. spółki z udziałem obcego kapitału zatrudniały 374 tys. osób, czyli 7% ogółu pracowników w podmiotach gospodarczych. Spółki te potrafiły wykorzystać pracowników bardziej produktywnie aniżeli przedsiębiorstwa krajowe.

⁵ Dz.U. z 1934 r. Nr 502, z 1946 r. Nr 57, poz. 321, z 1950 r. Nr 34, poz. 312, z 1964 r. nr 16, poz. 94, z 1988 r. Nr 41, poz. 326, z 1990 r. Nr 17, poz. 98, Nr 51, poz. 298, z 1991 r. Nr 35, poz. 155, Nr 94, poz. 418, Nr 111, poz. 480, z 1994 r. Nr 21, poz. 591, z 1995 r. Nr 96, poz. 478, z 1996 r. Nr 6, poz. 43.

⁶ Ustawa z dn. 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80 ze zm.)

⁷ Ustawa z dn. 25.09.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. Nr 24, poz. 123 ze zm.).

⁸ Większość danych zawartych w tym paragrafie pochodzi z opracowania pt.: „Inwestycje zagraniczne w Polsce”, które zostało opublikowane przez Instytutu Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego w 1996 r.

Świadczy o tym fakt, że w 1994 r. przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego miały wydajność pracy (kwota przychodów przypadająca na jednego zatrudnionego) wyższą o 77% od przeciętnej dla wszystkich podmiotów gospodarczych.

W 1994 r. nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym wyniosły 3,9 mld zł, co stanowiło 19,7% całkowitych wydatków inwestycyjnych wszystkich podmiotów gospodarczych, a usytuowanych w przemyśle przetwórczym aż 30,6 %. Z danych Centrum Badań Marketingowych „Indicator” wynika, że w 1995 r. co trzecia duża spółka z kapitałem zagranicznym zainwestowała cały zysk uzyskany w 1994 r. Dzięki przeciętnie wyższej aktywności inwestycyjnej niż pozostałe podmioty gospodarcze prawie dwie trzecie firm z udziałem zagranicznym stosowało najnowsze lub stosunkowo nowe technologie. Najwięcej tych firm wdrażało najnowocześniejsze technologie w informatyce (94,1% spółek) i w produkcji maszyn i urządzeń (73,5%).

Sukcesywne zwiększanie się liczby spółek z obcym kapitałem, wyższa od przeciętnej ich aktywność inwestycyjna, nowoczesne techniki i technologie produkcji oraz związana z tym wysoka wydajność pracy były głównymi czynnikami sukcesywnego wzrostu udziału przychodów tych spółek w globalnych przychodach wszystkich podmiotów gospodarczych przedstawiających statystyczne sprawozdania bilansowe, a mianowicie z 7,6% w 1992 r. do 10,8% w 1993 r. oraz 12,4% w 1994 r. Powyższy udział w przypadku przemysłu wyniósł 13,6%, a przemysłu przetwórczego - aż 18,7%.

W 1995 r. wartość eksportu przedsiębiorstw z udziałem obcego kapitału wyniosła - według obliczeń Centrum Informacji Handlu Zagranicznego - prawie 7,9 mld USD. Stanowiło to aż 34,4% wartości całego polskiego eksportu. Podmioty te charakteryzowały się zatem znacznie większą od przeciętnej skłonnością do eksportowania. Jednakże jeszcze większa była skłonność tych podmiotów do importowania, gdyż wartość ich przywozu przekroczyła 12,2 mld zł, czyli 42,1% globalnego importu do Polski. W sumie przedmiotowe spółki stanowiły przyczynę ponad 70% wielkości deficytu bilansu handlowego Polski.

3. Istotne ustalenia kontroli

3.1. Motywy tworzenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Wprowadzane na początku lat dziewięćdziesiątych reformy gospodarcze zmieniły warunki funkcjonowania przedsiębiorstw. Konsekwencją tych zmian było częstokroć pogarszanie się ich kondycji finansowej. Skontrolowane podmioty w okresach poprzedzającym tworzenie spółek z udziałem kapitału zagranicznego (różne lata dla poszczególnych przedsiębiorstw) w zdecydowanej większości (12 spośród 16 jednostek) osiągały zysk brutto. Indywidualne wskaźniki rentowności były jednak bardzo zróżnicowane i wynosiły od (-) 32,6% w Rybnickich Zakładach Wytwarzania Metalowych „Huta Silesia” do (+) 49% w Ostrołęckich Zakładach Celulozowo-Papierniczych w Ostrołęce, przy średnim wskaźniku dla całej skontrolowanej grupy (+) 4,8%. W ocenie kierowników badanych podmiotów rentowność osiągana przed utworzeniem spółek j.v. nie była wystarczająca dla osiągnięcia w kolejnych latach stabilizacji ekonomicznej, a realizowany zysk nie stwarzał warunków do rozwoju. Stąd jedną z form działalności dostosowawczej było tworzenie przez państwowe podmioty gospodarcze spółek joint ventures. Wskazywaną przez kierowników kontrolowanych podmiotów zasadniczą motywacją zawierania tych spółek było dążenie do względnie trwałej poprawy ich sytuacji finansowej. Najczęściej oczekiwano osiągnięcia następujących korzyści: uzyskania nowoczesnych technologii produkcji, modernizacji i rozbudowy majątku trwałego, unowocześnienia wyrobów, zagospodarowania zbędnego mienia, powstania nowych miejsc pracy, łatwiejszego dostępu do rynku światowego oraz skuteczniejszej ochrony środowiska naturalnego. Spodziewano się też znacznych dywidend z zainwestowanego kapitału w powyższych spółkach. Na uzyskanie nowoczesnych technologii, maszyn i urządzeń bądź na poprawę jakości produktów szczególnie liczyło 11 państwowych podmiotów.

Na przykład:

- Głównym celem Zakładów Metalowych „Dezamet” S.A. w Nowej Dębie przy zawieraniu w 1993 r. spółki „Bernard Moteurs Poland” było uruchomienie przez nią wielkoseryjnej produkcji czterosuwowych silników stacjonarnych w oparciu o licencję i dokumentację konstrukcyjną wniesioną przez francuskiego współnika (firma „Bernard Moteurs”). Ponadto firma francuska zapewniała sprzedaż stopniowo zwiększającej się ilości wytworzonych silników na rynku francuskim i innych rynkach.

- Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze w Ostrołęce tworząc w 1990 r. spółkę „Intercell” z udziałem kapitału zagranicznego zamierzały się przede wszystkim dzięki niej zmodernizować i rozbudować, w tym zwłaszcza zbudować - w miejsce starego - nowy kocioł sodowy, szczególnie istotny w procesie produkcji celulozy.
- Rybnickie Zakłady Wyróbów Metalowych „Huta Silesia” w Rybniku dzięki utworzeniu w 1993 r. 2 spółek z udziałem obcego kapitału dążyły m.in. do uzyskania nowych technologii produkcji grzejników i beczek metalowych oraz do zagospodarowania niewykorzystywanych od 1975 r. hal produkcyjnych.

3.2. Zawieranie umów spółek z kapitałem zagranicznym

3.2.1. Zachowanie wymogów formalnych

Z ustaleń kontroli wynika, że przy tworzeniu spółek z udziałem zagranicznym, kontrolowane państwowe podmioty gospodarcze, zwane dalej ppg⁹ stosowały się do wymagań formalnych określonych przepisami, co należy ocenić pozytywnie.

Na utworzenie 32 spółek uzyskano zgodę rady pracowniczej¹⁰. W 2 pozostałych przypadkach zgoda taka nie była potrzebna.

I tak:

- Spółka z o.o. „KE” została utworzona 2.04.1991 r. przez Zespół Elektrowni Dolna Odra (ZEDO) oraz spółkę z o.o. „Stamort” w Otwocku. Kapitał zakładowy objęty został przez wspólników w proporcjach: ZEDO - 40%, „Stamort” - 60%. Na podstawie wniosku spółki „Stamort” zarząd KE uchwałą z 7.05.1993 r. wyraził zgodę na zbycie 480 udziałów objętych przez „Stamort”. Udziały te nabyli m.in.:
 - Hubert Emining z RFN - 20% kapitału zakładowego,
 - firma „Preil Fullstoffrevtrib GmbH - 27,5% kapitału zakładowego.

Stosownych zmian w rejestrze handlowym dokonano na podstawie postanowienia Sądu z dn. 18.06.1993 r., przez co spółka stała się spółką z udziałem zagranicznym o nazwie „KE - Dolna Odra”.

- W Fabryce Samochodów w Lublinie ustanowiony został zarząd komisaryczny na okres od 1.05.1994 r. do 30.04.1995 r. przedłużony następnie do 31.12.1995 r. Kompetencje organów przedsiębiorstwa (w tym rady pracowniczej) przejął zarządca komisaryczny. Fabryka

⁹ Kontrola wykazała, że 4 objęte badaniami jednoosobowe spółki Skarbu Państwa miały w okresie tworzenia spółek j.v. status przedsiębiorstw państwowych.

¹⁰ Art. 24 ust. 1 pkt 4 ustawy z dn. 25.09.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. nr 24, poz. 123 ze zm.).

Samochodów w Lublinie realizując postanowienia ugody bankowej z 19.09.1994 r. utworzyła 23.12.1994 r. wspólnie z Bankiem Depozytowo-Kredytowym w Lublinie spółkę pod firmą „FSL sp. z o.o.” do której wniosła wkład pieniężny, a następnie w dn. 5.07.1995 r. podwyższyła kapitał zakładowy wnosząc do tej spółki aport w postaci prawa wieczystego użytkowania gruntów, własności budynków i budowli oraz ruchomych środków trwałych. W dn. 27.06.1995 r. Fabryka zawarła z dwiema koreańskimi spółkami Daewoo Heavy Industries Ltd. i Daewoo Corporation (dalej zwanymi łącznie „Daewoo”) umowę spółki. W dn. 11.09.1995 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Spółki FSL sp. z o.o. podjęło uchwałę zmieniającą treść umowy spółki przez wykreślenie niektórych punktów określających przedmiot działalności gospodarczej spółki celem „uniknięcia kolizji z przepisami ustawy z dn. 14.06.1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym w związku z zamiarem nabycia przez inwestora zagranicznego udziałów w spółce”. Realizując postanowienia umowy Fabryka w dn. 19.10.1995 r. sprzedała Daewoo swoje udziały w spółce, w wyniku czego Daewoo uzyskało 59,55% udziałów (w dn. 20.10.1995 r. wspólnicy dokonali zmiany nazwy spółki na „Daewoo Motor Polska sp. z o.o.”).

Zgoda organu założycielskiego na wniesienie środków trwałych do spółki nie była wymagana do 1.09.1991 r.¹¹ i jednostki tworzące spółki przed tą datą nie starały się o jej uzyskanie. Dotyczyło to 11 spółek (spośród 34 utworzonych). Zgoda ta nie była również wymagana w przypadku wnoszenia do spółek wkładów pieniężnych (12 spółek). W pozostałych 11 przypadkach zgodę taką uzyskano.

Stwierdzono, że w 20 przypadkach, w których wymagała tego ustawa o suz uzyskano zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowych.

Kontrola wykazała, że najwięcej zezwoleń dotyczyło wniesienia przez państwowy podmiot gospodarczy do spółki wkładów niepieniężnych stanowiących nieruchomości lub część przedsiębiorstwa zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych (art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy o suz). Ogółem uzyskano w tych sprawach 11 zezwoleń.

Na przykład:

- Rybnickie Zakłady Wytwarzania Metalowych „Huta Silesia” w Rybniku uzyskały zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowych na pokrycie udziałów wkładem niepieniężnym w 2 spółkach:
 - 1) w spółce „Newco-Silesia” w postaci prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz budynków, budowli, maszyn i urządzeń (majątek produkcyjny i nieprodukcyjny) o wartości równej 4.200.000 USD (zezwolenie z dn. 15.10.1992 r.),

¹¹ tj. do dnia nowelizacji ustawy o przedsiębiorstwach państwowych - Dz.U. z 1991 r. Nr 75, poz. 329.

- 2) w spółce „Van Leer” w postaci prawa wieczystego użytkowania gruntów oraz nieruchomości budowlanych hali magazynowej i magazynu blach o wartości równej 2.050.000 DM (zezwolenie z dn. 14.04.1993 r.).
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w Warszawie uzyskało w dn. 10.12.1993 r. zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych na pokrycie udziałów w spółce ZRUG wkładem niepieniężnym w postaci zorganizowanej części mienia PGNiG pod nazwą Zakład Remontowy Urządzeń Gazowniczych z siedzibą w Poznaniu, w skład którego wchodził cały majątek trwały, wyposażenie, budynki i budowle, oraz prawo użytkowania wieczystego gruntów o łącznej wartości 1.695.000 zł¹².
 - Zakłady Chemiczne „Organika - Zachem” w Bydgoszczy uzyskały w dn. 14.07.1993 r. zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych na pokrycie udziałów w spółce „Zagra” wkładem niepieniężnym w postaci prawa wieczystego użytkowania gruntów wraz z własnością budynków, o wartości 1.256.900 zł.

Zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych na utworzenie spółki ze względu na przedmiot jej przedsiębiorstwa (handel hurtowy importowanymi towarami konsumpcyjnymi) uzyskano w odniesieniu do 7 spółek (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o suz).

Na przykład:

- Zakłady Metalowe „Dezamet” w Nowej Dębie uzyskały w dn. 4.10.1993 r. zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych na utworzenie spółki z o.o. „Bernard Moteurs Poland”, której działalność obejmowała m.in. „handel hurtowy i detaliczny wszelkimi towarami”.
- Zakłady Chemiczne „Organika-Sarzyna” w Nowej Sarzynie uzyskały w dn. 24.08.1994 r. zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych na utworzenie spółki „Organika Silikon”, której przedmiot przedsiębiorstwa miał obejmować „handel hurtowy importowanymi towarami konsumpcyjnymi”.

W przypadku 2 spółek zezwolenia dotyczyły zgody na zawarcie przez spółkę lub na jej rzecz umowy o używanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres ponad 6 m-cy mienia państwowej osoby prawnej, stanowiącego nieruchomość lub część przedsiębiorstwa, zdolną do realizacji określonych zadań gospodarczych (art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o suz).

I tak:

- Minister Przekształceń Własnościowych wydał:

¹² Wszystkie wartości w nowych złotych.

- 1) w dn. 21.09.1993 r. zezwolenie na zawarcie przez spółkę „Organika International Transport Ltd.” umowy o używanie mienia Zakładów Chemicznych „Organika - Sarzyna” w Nowej Sarzynie, stanowiącego prawo wieczystego użytkowania nieruchomości wraz z budynkami i budowlami,
- 2) w dn. 30.10.1995 r. zezwolenie na zawarcie umowy o używanie mienia tego przedsiębiorstwa przez spółkę „Organika - Silikon” stanowiącego część powierzchni budynku użytkowego.

Dla 4 spółek uzyskano również niezbędne zezwolenia Ministra Spraw Wewnętrznych na nabycie nieruchomości wniesionych w formie aportu, zgodnie z ustawą z dn. 24.03.1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców¹³.

Na przykład:

- Minister Spraw Wewnętrznych decyzją z dn. 14.04.1994 r. zezwolił spółce z o.o. „Zagra” na nabycie w formie aportu wnoszonego przez udziałowca nieruchomości zabudowanej, położonej w Bydgoszczy, stanowiącej działkę o pow. 7.875 m², której użytkownikiem wieczystym i właścicielem naniesień budowlanych były Zakłady Chemiczne „Organika - Zachem” w Bydgoszczy,
- Minister Spraw Wewnętrznych decyzją z dn. 4.05.1993 r. zezwolił spółce z o.o. „Nałęczowianka” na nabycie w formie aportu wnoszonego przez udziałowca spółki PP Uzdrowisko Nałęczów w Nałęczowie nieruchomości zabudowanej o pow. 4 ha, ze znajdującymi się na niej ujęciami wody mineralnej, położonej w kolonii Bochoznica, gm. Nałęczów.

W wyniku kontroli ustalono również, że prawie wszystkie notarialne umowy spółek (statuty) spełniały wymogi formalne, określone w art. 162 i 309 kh, a interesy państwowych podmiotów gospodarczych były w nich zabezpieczone w sposób zadowalający. W jednym przypadku stwierdzono zawarcie umowy notarialnej niezgodnie z przepisami, co spowodowało jej bezskuteczność i konieczność zawarcia drugiej umowy.

I tak:

- Umowa spółki Jokey Plastik GmbH w Kędzierzynie Koźlu została zawarta w dn. 1.10.1993 r. pomiędzy Zakładami Chemicznymi „Blachownia” w Kędzierzynie Koźlu i firmą Jokey Plastik Gummersbach. Zakłady zobowiązały się część obejmowanych udziałów pokryć wkładem niepieniężnym w postaci prawa użytkowania

¹³ t.j. Dz.U. z 1996 r. Nr 54, poz. 245.

wieczystego działek oraz prawa własności znajdujących się na tym terenie budynków. Ponieważ Zakłady nie dysponowały na wniesienie tego udziału zgodą organu założycielskiego (MPiH) jak również Ministra Przekształceń Własnościowych i Ministra Spraw Wewnętrznych, notariusz zwrócił uczestnikom czynności prawnej uwagę na unormowania zawarte w ustawie o suz i ustawie o nabyciu nieruchomości przez cudzoziemców.

W dniu 7.01.1994 r. strony umowy aktem notarialnym złożyły oświadczenie następującej treści:

„Stawający oświadczają, iż na mocy zgodnego porozumienia rozwiązują niniejszym zawartą między oznaczonymi wyżej stronami to jest Zakładami Chemicznymi „Blachownia” w Kędzierzynie Koźlu, a Spółką Prawa Handlowego istniejącą pod firmą Jokey Plastik Gummersbach GmbH umowę Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której dotyczył akt notarialny sporządzony dnia 1 października 1993 r., a powołany wyżej - stwierdzając jednocześnie, iż z uwagi na fakt, że oświadczenie woli Stron dotyczące sposobu pokrycia kapitału zakładowego Spółki przez wspólnika będącego polską państwową osobą prawną w zakresie udziałów mających być przez to Przedsiębiorstwo objętymi, uchybia treści bezwzględnie obowiązujących unormowań prawnych zawartych w szczególności w art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1991 r. o Spółkach z udziałem zagranicznym, dokonana między stronami dnia 1 października 1993 roku umowa była prawnie bezskuteczna”.

W dniu 26.02.1994 r. strony przedkładając stosowne zezwolenia potwierdziły oświadczenie woli zawarcia spółki wyrażone w akcie notarialnym z dn. 1.10.1993 r.

3.2.2. Zgodność oświadczeń o wniesieniu wkładów ze stanem faktycznym

Badania wykazały, że w 11 spółkach zadeklarowane w aktach notarialnych (umowach, statutach) wkłady nie były wpłacane w odpowiednich terminach, a złożone w sądach rejestrowych oświadczenia członków zarządu, że udziały pieniężne zostały wpłacone, i że przejęcie wkładów niepieniężnych na spółkę z chwilą jej zarejestrowania jest zapewnione (art. 167 § 1 i 331 § 1 pkt 3 kh) nie były zgodne ze stanem faktycznym. Opóźnienia we wnoszeniu wkładów dotyczyły zarówno podmiotów polskich jak i zagranicznych i wynosiły od 3 dni do 3 miesięcy.

Na przykład:

- Spółka „Europol - Gaz S.A” utworzona przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo została zawiązana 23.09.1993 r. i

zarejestrowana w dn. 15.12.1993 r. Kapitał akcyjny spółki wynosił 80.000 tys. zł i dzielił się na 800.000 akcji imiennych o wartości 100 zł każda. Akcje zostały objęte następująco:

- 1) PPGNiG - 384.000 akcji imiennych, co stanowiło 48% kapitału akcyjnego,
- 2) RSA Gazprom - 384.000 akcji imiennych, co stanowiło 48% kapitału akcyjnego,
- 3) Gas-Trading Sp. z o.o. - 32.000 akcji imiennych, co stanowiło 4% kapitału akcyjnego.

Akcje pierwszej emisji były opłacone gotówką, z tym że 25% wartości nominalnej miało być wpłacone przed zarejestrowaniem spółki i nie później niż 30 dni od aktu notarialnego zawiązania spółki. Pozostała część miała być opłacona w ratach, nie później niż w ciągu 1 roku od daty rejestracji spółki w terminach i wysokości, które określić miało Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy. Wpłata I raty (25% całości udziałów), której ostateczny termin (zgodnie z aktem notarialnym o założeniu Spółki z dnia 23.09.1993 r.) upłynął w dniu 23.10.1993 r. została dokonana przez poszczególnych akcjonariuszy w poniższych terminach:

- 1) Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
 - w dn. 23.12.1993 r. - 2.000,0 tys. zł
 - w dn. 6.01.1994 r. - 2.000,0 „
 - w dn. 28.01.1994 r. - 1.000,0 „
 - w dn. 31.01.1994 r. - 1.000,0 „
 - w dn. 1.02.1994 r. - 1.500,0 „
 - w dn. 18.02.1994 r. - 2.200,0 „
 - w dn. 28.02.1994 r. - 800,0 „
- 2) Rosyjska Spółka Akcyjna GAZPROM (RSA GAZPROM)
 - w dn. 14.12.1993 r. - 9.600,0 tys. zł
- 3) Gas - Trading S.A.
 - w dn. 30.12.1993 r. - 800,0 tys. zł

Jednocześnie należy zaznaczyć, że PGNiG dokonał wpłaty pierwszej raty (25% swoich udziałów) w 7-miu ratach z opóźnieniem od 2 do 4 miesięcy.

Z powyższego wynika, że w ramach wpłaty I raty - 25% udziałów w kapitale akcyjnym do Spółki Europol Gaz S.A. nie wpłynęła w terminie umownym żadna wpłata od akcjonariuszy - założycieli tej Spółki.

- Spółka „Bo - Do Gazobudowa” w Zabrze utworzona przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo została zarejestrowana w dn. 5.09.1994 r. Udziałowcem ze strony polskiej był Oddział Budownictwa Urządzeń Gazowniczych „Gazobudowa” a ze strony niemieckiej firma Bohlen und Doyen GmbH Wiesmor. BUG „Gazobudowa” dokonała przelewu na spółkę w dn. 5.12.1994 r. a firmy Boylen i Doyen w dn. 12.10.1994 r. (firma polska z opóźnieniem 90 dni a niemiecka - 37 dni).

Ponadto w przypadku jednej spółki stwierdzono fakt niewniesienia w pełnej wysokości zadeklarowanego wkładu (aportu).

I tak:

- W spółce „Natural Chemical Products” (NCP) utworzonej przez Zakłady Chemiczne „Organika - Zachem” w Bydgoszczy udziałowiec zagraniczny „Natural Resources Group” nie dostarczył dokumentacji technologicznej i „know-how” na produkcję polioili. Wartość tej brakującej dokumentacji Zarząd Spółki oszacował na 95.000 zł, co oznaczało, że spośród 162 udziałów objętych przez tego wspólnika w NCP nie zostało pokrytych aż 95, tj. 58,4%.

Wskazywanym przez członków zarządów spółek powodem niezgodności ze stanem faktycznym oświadczeń o wniesieniu wkładów pieniężnych były trudności związane z otwarciem rachunku bankowego¹⁴ przed zarejestrowaniem spółki, podczas gdy Kodeks handlowy nakłada obowiązek wpłacenia zadeklarowanych wkładów pieniężnych przed zgłoszeniem zawiązania spółki do rejestru.

I tak:

- Zarząd spółki „Tubprofil” w dn. 16.07.1991 r. złożył oświadczenie, że wkłady wymienione w umowie spółki zostały w całości wpłacone przez udziałowców tj. przez Bacalan Holding S.A. i Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Blach „Bistyp” w Legionowie. Stwierdzono, że w dniu rejestracji (22.08.1991 r.) wkłady obydwu wspólników nie były wniesione.

¹⁴ Zgodnie z § 7 zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dn. 11.08.1989 r. w sprawie ogólnych warunków otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w celu przechowywania środków pieniężnych i przeprowadzania rozliczeń oraz uchylenia obowiązków dotyczących prowadzenia rachunku podstawowego i pomocniczego (M.P. Nr 27, poz. 218), podmiot gospodarczy zawierając umowę rachunku bankowego był obowiązany złożyć dokument stwierdzający uzyskanie osobowości prawnej lub zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, koncesję albo oświadczenie o podjęciu działalności gospodarczej, która nie podlega zgłoszeniu do ewidencji ani nie wymaga uzyskania koncesji oraz wskazuje osoby upoważnione do oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych. Przepisy ustawy z dn. 29.08.1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 939), które weszły w życie z dniem 1.01.1998 r. nie przyniosły w tej sprawie zmian.

W złożonym wyjaśnieniu były prezes spółki „Tubprofil” stwierdził, że wpłacenie udziałów na konto spółki było niemożliwe, ponieważ zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, przed rejestracją spółki nie ma możliwości otwarcia dla niej rachunku bankowego. W związku z tym wspólnicy zapewnili go o zabezpieczeniu środków pieniężnych na pokrycie udziałów na własnych rachunkach.

Badania wykazały jednak, że formalne przeszkody związane z otwieraniem rachunków bankowych na zgromadzenie środków pieniężnych nie były jedyną przyczyną niewpłacania w terminie wkładów przez wspólników. Stwierdzono bowiem, że w niektórych spółkach wspólnicy byli zainteresowani aby wkłady nie zostały w terminie wpłacone, ze względu na trudną sytuację finansową tych podmiotów w chwili tworzenia spółek. Działania takie były sprzeczne z prawem.

I tak:

Zgromadzenie Organizacyjne Systemu Gazociągów Tranzytowych „Europol-Gaz” S.A. podjęło w dn. 23.02.1993 r. uchwałę, w której postanowiono, że kapitał akcyjny spółki w wysokości 25% zostanie wpłacony na konto depozytowe jednego z akcjonariuszy tj. Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa. Środki pieniężne z tego konta zostaną przekazane na konto Spółki niezwłocznie po jej zarejestrowaniu i otwarciu rachunku bankowego Spółki. Z wyjaśnień udzielonych przez Z -cę Dyrektora Ekonomicznego ds. Księgowości wynika m.in., że Spółka Gaz Trading w dniu 23.10.1993 r. przekazała kwotę 800 tys. zł (I ratę 25%) na konto PGNiG w Banku Turystyki, które było kontem tego przedsiębiorstwa. PGNiG w oparciu o umowę z dnia 12.11.1993 r. otworzył konto pomocnicze (ekspozytowe) dla Spółki Europol Gaz S.A. w Banku Turystyki, na który została przekazana pierwsza wpłata (800,0 tys. zł) Spółki Europol Gaz S.A. W wyniku przetrzymania tej kwoty przez około 1,5 m-ca na koncie podstawowym PGNiG naliczono od ww. kwoty odsetki w wysokości 20.977,78 zł, które pozostawiono na koncie PGNiG jako jego dochód. Wyjaśnienie w powyższej sprawie złożył Dyrektor Ekonomiczny w PGNiG S.A., a w którym m.in., stwierdził, „że zgromadzenie pierwszych wpłat założycieli (akcjonariuszy) na poczet objęcia akcji w Spółce Europol Gaz S.A. na rachunku PGNiG do czasu otwarcia konta bankowego przez tą Spółkę było korzystne dla PGNiG.

Zgromadzone środki finansowe PGNiG przekazywało do Europol Gaz sukcesywnie”. W wyjaśnieniu tym podano informację o treści: „Szybkie przekazywanie tych środków z rachunków PGNiG na rachunek Europol Gaz nie leżało w interesie PGNiG”. Dyrektor Biura Restrukturyzacji i Przekształceń w swoim wyjaśnieniu m.in. także potwierdził, że „szybkie przeniesienie środków z rachunku PGNiG na rachunek Spółki nie leżało w interesie naszego przedsiębiorstwa, bowiem od kilku lat PGNiG borykając się z powtarzającymi się trudnościami płatniczymi, posiadało zachwianą płynność finansową”.

- W spółce „Tubprofil” zarejestrowanej w dn. 22.08.1991 r. ze złożonego przez zarząd oświadczenia wynikało, że wkłady zostały wpłacone w całości przez udziałowców tj. Bacalan Holding S.A. - 510 udziałów o łącznej wartości 59.119 zł i Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Blach Bistyp w Legionowie - 490 udziałów o łącznej wartości 56.800 zł. Tymczasem dopiero w dn. 20.09.1991 r. PPB Bistyp przekazało udziały partnera zagranicznego tj. Bacalan Holding S.A. w wysokości 24.254 zł na konto spółki „Tubprofil”. Po restrukturyzacji kapitałowej spółki tj. po zwiększeniu kapitału zakładowego i zwiększeniu liczby wspólników do trzech w dn. 25.06.1992 r. wniesienie wkładów odbyło się w sposób następujący:

W dn. 7.12.1992 r. spółka „Tubprofil” obciążyła Bacalan Holding S.A. notą księgową na kwotę 34.865 zł tytułem uzupełnienia wpłat na kapitał zakładowy objęty przez tego udziałowca. Na podstawie umowy dzierżawy linii profilującej Bacalan Holding S.A. powinien obciążyć „Tubprofil” kwotą 30.000 zł jako zapłatę z góry za 15 m-cy dzierżawy. Różnica między obciążeniem Bacalan Holding S.A. a należnością za dzierżawę tj. 4.865 została wpłacona gotówką na konto „Tubprofil”.

W dn. 30.06.1992 r. PPB „Bistyp” wpłaciło przelewem na konto Tubprofil kwotę 24.254 zł jako udział w spółce. W dn. 1.12.1992 r. „Tubprofil” obciążył notą księgową PPB Bistyp na kwotę 32.546 zł tytułem należnej wpłaty na kapitał zakładowy jako różnicę między wielkością kapitału objętego przez Bistyp a dotychczasową wpłatą gotówkową. Tytułem dzierżawy linii profilującej PPB „Bistyp” powinien obciążyć „Tubprofil” kwotą 30.000 zł jako zapłatę z góry za 15 m-cy dzierżawy. Różnicę między obciążeniem „Bistypu” a należnością za dzierżawę tj. 2.546 zł wpłacono na konto spółki.

HBB Construction, którego wkład wynosił 57.960 zł w dn. 17.07.1992 r. wpłacił przelewem 24.254 zł jako część kapitału. Spółka Tubprofil obciążyła HBB Construction następującymi notami księgowymi: w dn. 12.02.1993 r. na kwotę 9.950 zł, tytułem wpłaty na kapitał zakładowy jako równowartość faktury wystawionej przez OBR „Premet” w Radomiu na rolki do profilowania, i na kwotę 3.950 zł tytułem wpłaty na kapitał zakładowy jako równowartość faktury wystawionej przez Wiepofama S.A. w Poznaniu na klatkę kalibrującą, oraz w dn. 19.04.1993 r. na kwotę 20.000 zł na dostarczoną prasę hydrauliczną. Należność ta zwiększyła kwotę udziału HBB Construction w spółce Tubprofil. Z wyjaśnienia złożonego przez dyrektora PPB „Bistyp” wynika, że przy rejestracji spółki Tubprofil nie wniesiono deklarowanych wkładów ponieważ:

- a) wspólnicy z własnych kapitałów dokonali zakupu 2-ch linii produkcyjnych wraz z wyposażeniem i przekazali je do Spółki w celu użytkowania na zasadzie dzierżawy,

- b) Spółka w początkowej fazie nie mogła podjąć natychmiastowej produkcji ponieważ należało zainstalować ww. linie i ponieść dalsze koszty ich montażu, jak również koszty zatrudnienia Prezesa Spółki i kilku pracowników. Uznano więc, że zamiast przekazywać pieniądze z tytułu wkładów na konto Spółki i z tego konta finansować dzierżawę maszyn i powierzchni produkcyjnej, koszt montażu linii profilujących i płace pierwszych pracowników, łatwiej będzie wydatki te finansować przez Wspólników.

Należy również podkreślić fakt, że w okresie organizowania spółki Przedsiębiorstwo „Bistyp” nie było w stanie dokonać wpłaty wkładów kapitałowych z jednoczesnym ponoszeniem ww. kosztów.

Jak wykazała kontrola składy rad nadzorczych (komisji rewizyjnych) w tworzonych spółkach nie zawsze odpowiadały wielkościom wnoszonych przez wspólników udziałów (akcji), co wprawdzie nie naruszało przepisów kh, lecz mogło mieć znaczenie dla funkcjonowania spółek. W 19 spółkach zachowane zostały odpowiednie relacje między wniesionym wkładem, a ilością reprezentantów w radach nadzorczych. W 12 spółkach mimo wniesienia przez stronę polską wkładów mniejszych niż wspólnik zagraniczny, przewagę w radach nadzorczych miała strona polska.

Na przykład:

- W spółce z o.o. „Polcontainer” w Gdyni utworzonej przez Polskie Linie Oceaniczne i Ernesta Schmeilza w skład rady nadzorczej wchodziło od 3 do 5 osób. Pomimo posiadania przez wspólnika zagranicznego pakietu kontrolnego udziałów (51%) kandydatów na członków rady nadzorczej wysuwały PLO.
- W spółce z o.o. „Naturan” utworzonej przez Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” i Orsyneticx (Solex) Ltd w skład rady nadzorczej wchodziło 2 przedstawiciele strony polskiej i 1 zagranicznej, podczas gdy pakiet kontrolny udziałów (90%) posiadał partner zagraniczny.

W 3 spółkach rady nadzorcze nie zostały powołane (władzami spółki były zgromadzenie wspólników i zarząd).

Stwierdzono również, że najczęściej prezesami zarządów zostawali przedstawiciele strony polskiej (22 spółki).

Na przykład:

- W spółce z o.o. „Polcontainer” w Gdyni utworzonej przez Polskie Linie Oceaniczne i Ernesta Schmeilza posiadającego 51% udziałów, w skład zarządu wchodziło wyłącznie przedstawiciele strony polskiej. Wg

wyjaśnienia Kierownika Działu Polityki Właścicielskiej PLO „... w Zarządzie Spółki zasiadali wyłącznie przedstawiciele wytypowani przez PLO. Pan E.D.P.Schmeizl był długoletnim pracownikiem (dyrektorem) firmy Reinhold Bange GmbH, Hamburg, która pełniła funkcje agenta liniowego PLO, obecnie Spółek Grupy PLO. W spółce Polcontainer był zaangażowany jedynie kapitałowo, pozostawiając zarządzanie stronie polskiej. Pan E.D.Schmeizl nie wносił uwag do składu Zarządu, a do reprezentowania swoich interesów w spółce E.D.Schmeizl wyznaczał jako pełnomocnika głównie Zastępcę Dyrektora ds. Eksploatacyjno-Handlowych PLO”.

- W spółce „Bernard Moteurs Poland” utworzonej przez Zakłady Metalowe „Dezamet” w Nowej Dębie i „Bernard Moteurs SA” w skład zarządu wchodził wyłącznie przedstawiciele strony polskiej, mimo posiadania przez nią udziałów mniejszościowych (48%).

3.3. Rodzaj i wartość wnoszonych przez wspólników wkładów do kapitału spółek.

Skontrolowane państwowe podmioty gospodarcze utworzyły 34 spółki z udziałem zagranicznym, w tym 31 spółek z o.o. oraz 3 akcyjne (SA). Łączna wysokość kapitału zakładowego (akcyjnego) wszystkich powyższych spółek w momencie ich zawiązywania wynosiła 287.021,7 tys. zł. Wysokość kapitału poszczególnych spółek była jednak bardzo zróżnicowana i wynosiła od 338 zł („Kimed” Sp. z o.o. w Kijowie, utworzona przez Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne w Grodzisku Mazowieckim) do 128.997,6 tys. zł („Daewoo Motor Polska” Sp. z o.o. w Lublinie, zawiązana przez Fabrykę Samochodów w Lublinie). Podkreślenia wymaga fakt, iż większość spółek (19) dysponowała kapitałem zakładowym (akcyjnym) nie przekraczającym 500 tys. zł.

Łączna wartość wkładów wniesionych przez objęte kontrolą podmioty do kapitału tych spółek, wyniosła 89.472,9 tys. zł, co stanowiło 31,2% jego wysokości. Udział powyższych jednostek w kapitale spółek joint ventures (j.v.) wahał się od 6% (Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w „Banku Amerykańskim w Polsce S.A. w Warszawie) do 97,7% (Rybnickie Zakłady Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” w polsko-fińskiej Spółce z o.o. „Newco-Silesia”). W zdecydowanej większości spółek j.v. (27 z 34) udział badanych podmiotów w kapitale zakładowym (akcyjnym) nie przekraczał 50%.

W łącznej wartości wkładów wniesionych przez badane podmioty do kapitału spółek j.v. 52,6% stanowiły wkłady niepieniężne (aporty), natomiast 47,4% wkłady pieniężne. Jednakże aż do 20 spośród utworzonych spółek kontrolowane przedsiębiorstwa wniosły wyłącznie gotówkę. Wkłady rzeczowo-pieniężne wniesiono

do 4 spółek, a wyłącznie aporty do 10 spółek. Wkłady niepieniężne w zdecydowanej większości przypadków (9 spośród 14 spółek) obejmowały wyłącznie majątek produkcyjny, to jest maszyny i urządzenia techniczne, środki transportu, budynki i budowle, zapasy materiałów i produkcję w toku. Zaledwie do 5 spółek wniesiono jako aport elementy majątku nieprodukcyjnego (budynki biurowe, socjalne, ośrodek wypoczynkowy) przy czym stanowiły one jedynie uzupełnienie zasadniczej części aportu, obejmującej składniki majątku produkcyjnego.

Ponadto do 2 spółek - obok innych form wkładu - wniesione zostało prawo do używania znaku towarowego polskiego wspólnika a do jednej prawa z patentu i licencji.

Wszystkie wkłady rzeczowe wnoszone do spółek (do 14 spośród 34) przez badane przedsiębiorstwa zostały wcześniej poddane wycenie. W przypadku 13 spółek wyceny dokonali rzeczoznawcy, a w 1 komisja zakładowa powołana przez dyrektora przedsiębiorstwa. Do wyceny wnoszonego majątku do spółek j.v. stosowano głównie metodę odtworzeniową. Natomiast rzadziej wykorzystywano metodę według wartości księgowej i dochodową.

Ustalono, że wycena składników majątkowych wniesionych przez skontrolowane podmioty do 3 spółek, była w 2 przypadkach niższa od wartości netto tych składników a w jednym przypadku rażąco zaniżona w stosunku do wartości ostatecznie ustalonej przez wspólników w umowie spółki.

I tak:

- Wycena 2 budynków (na kwotę 1.159,6 tys. zł) wniesionych przez Zakłady Chemiczne „Organika-Zachem” w Bydgoszczy do spółki „Zagra” była niższa o 605,5 tys. zł. od sumy ich wartości netto (sprzed remontu) i nakładów na remont kapitalny i modernizację a o 194,4 tys. zł od samych wydatków na cele odtworzeniowo-modernizacyjne. Na poziomie powyższej wyceny w umowie spółki została oszacowana wartość tych budynków będących podstawową częścią wkładu niepieniężnego Zakładów.
- Znak towarowy „Nałęczowianka” będący jednym ze składników wkładu wnoszonego przez Przedsiębiorstwo Państwowe „Uzdrowisko Nałęczów” w Nałęczowie do spółki z o.o. „Nałęczowianka” był wyceniany na kwotę od 49,2 tys. zł do 88,8 tys. zł. Jednak polski

i irlandzki wspólnik przyjęli w umowie spółki wartość prawa używania tego znaku w wysokości 175,5 tys. zł. Była to więc kwota o 100% wyższa od maksymalnej wyceny. Jednocześnie biegły oszacował na 1.704 tys. zł wartość działki o powierzchni 4 ha wraz ze znajdującymi się na niej 10 obiektami budowlanymi i 2 ujęciami wody mineralnej. Natomiast Minister Spraw Wewnętrznych ustalił minimalną cenę nabycia przedmiotowej nieruchomości na kwotę 1.801 tys. zł. Na tę sumę została też w umowie spółki oszacowana wartość tego głównego składnika aportu polskiego wspólnika.

- Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” w Błoniu wniosły do spółki „MBS Computergraphik” część niepieniężnego wkładu w formie głównie sprzętu komputerowego wycenionego na 74,7 tys. zł. Jego wartość netto wynosiła 86,2 tys. zł.

Stwierdzono też, że w 3 umowach spółki j.v. wartość udziału polskiego wspólnika została określona na poziomie niższym od jego wyceny dokonanej przez rzeczoznawców.

I tak:

- Rybnickie Zakłady Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” wniosły wkład niepieniężny (zorganizowaną część przedsiębiorstwa) w wysokości 6.560 tys. zł do polsko-fińskiej spółki z o.o. „Newco-Silesia”. Jego wartość została jednak wyceniona przez rzeczoznawców (w tym z Banku Handlowo-Kredytowego S.A. w Katowicach) na kwotę od 7.269,7 tys. zł do 7.302,5 tys. zł. Oznaczało to, obniżenie wartości aportu w granicach od 709,7 tys. zł do 742,5 tys. zł.
- Wartość wniesionego przez Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” do spółki „MBS Computergraphik” prawa użytkowania przez 10 lat powierzchni 315 m² z kompletnym wyposażeniem w budynku biurowym została określona w umowie spółki na 273,3 tys. zł, czyli o 46,2 tys. zł mniej niż w jego wycenie (319,5 tys. zł). Ponadto przy sporządzaniu powyższej wyceny nie uwzględniono zjawisk inflacyjnych w tym dziesięcioleciu pomimo tego, że spółka została zarejestrowana dnia 7 września 1990 r.
- Zakłady Chemiczne „Blachownia” S.A. w Kędzierzynie - Koźlu wniosły do spółki j.v. „Jokey Plastik Blachownia” m.in. 3,4 ha gruntów, których wartość rynkowa została przez biegłego wyceniona na 451,4 tys. zł. Jednakże w umowie spółki przyjęto ostatecznie wartość tych gruntów niższą o 267,5 tys. zł od podanej przez biegłego. Do powyższego doszło dlatego, że - jak stwierdził prezes „Blachowni” - niemiecki wspólnik nie akceptował innej ceny.

W jednym przypadku stwierdzono obniżenie wartości wniesionego do spółki j.v. wkładu polskiego podmiotu wskutek sprzedaży jego udziałów po cenie niższej od wartości nominalnej.

I tak:

- W październiku 1995 r. Fabryka Samochodów w Lublinie sprzedała 768.166 udziałów w spółce „FSL” (późniejsza spółka j.v. „Daewoo Motor Polska”) o wartości nominalnej 76.816,6 tys. zł koreańskim firmom „Daewoo Corporation Co Ltd” w Seulu i „Daewoo Heavy Industries Ltd” w Inchon za kwotę 42.860,9 tys. zł. Oznaczało to, że każdy udział o wartości nominalnej wynoszącej 100 zł firmy koreańskie zakupiły za sumę zaledwie 55,8 zł. Należy podkreślić, że Fabryka Samochodów zobowiązała się udostępnić swym pracownikom udziały w spółce „Daewoo Motor Polska” za podobną cenę (połowa wartości nominalnej, czyli 50 zł).

Szczególnego podkreślenia wymaga fakt, że zaangażowanie kapitałowe skontrolowanych podmiotów w tworzone spółki joint ventures było niewielkie. Łączna wysokość wniesionych wkładów przez te podmioty wyniosła zaledwie 2,7% ich aktywów ogółem, a w 12 (spośród 16) podmiotów nie przekraczała 10%. W odniesieniu do poszczególnych przedsiębiorstw skala zaangażowania kapitałowego była bardzo zróżnicowana. I tak w PP Polskie Linie Oceaniczne wkład w spółkę j.v. wynosił 0,0009% aktywów, a w PP „Uzdrowisko Nałęczów” 47,9%.

Także analiza wysokości udziału wkładów niepieniężnych w wartości majątku trwałego badanych podmiotów wykazała, że ich zaangażowanie majątkowe nie było wysokie. Przeciętnie wkład niepieniężny stanowił 2,2% wartości majątku trwałego, przy czym w krańcowym przypadku sięgał 95,9% (Fabryka Samochodów w Lublinie).

Połowa spośród skontrolowanych (8 z 16) podmiotów wniosła do spółek (8 z 34) wkład niepieniężny w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa (zakłady, wydziały produkcyjne a nawet prawie całe przedsiębiorstwa). Przeciętnie 7,4% majątku trwałego ogółem tych 8 jednostek stanowiła wartość netto powyższego aportu. Wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 0,1% (Śląskie Zakłady Mechaniczno-Optyczne „Opta” w Katowicach oraz Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo w Warszawie w związku z utworzeniem spółki „Zrug”) do 92,6% (Fabryka Samochodów w Lublinie). Wartość wnoszonych do spółek zorganizowanych części przedsiębiorstw wyniosła 5% aktywów tej grupy kontrolowanych jednostek. Powyższe części przedsiębiorstw przed wniesieniem do spółek przynosiły przeciętnie ponad 5% przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług tych 8 jednostek. Wskaźnik ten wahał się od 0,3% (Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo) do 60,7% (Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze) w Ostrołęce.

Na przykład:

- Rybnickie Zakłady Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” wniosła do spółki „Newco-Silesia” głównie majątek produkcyjny należący do Wydziału Grzejników Płytowych a także inne środki trwałe. Wartość netto tych składników majątkowych wynosiła 1.941,6 tys. zł, co stanowiło 8,3% majątku trwałego ogółem oraz 5,3% aktywów. W roku poprzedzającym utworzenie spółki j.v. uzyskano przychody ze sprzedaży grzejników płytowych w kwocie 4.143,1 tys. zł. Stanowiło to 14,4% całkowitych przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług.
- Wniesiony przez Zakłady Metalowe „Dezamet” S.A. w Nowej Dębie do spółki „Bernard Moteurs Poland” majątek należał do 2 wydziałów produkcyjnych oraz wydziałów prototypowego i narzędziowego i służył do wytwarzania sprzętu motoryzacyjnego, głównie silników motorowerowych. Wartość netto tych środków trwałych kształtowała się na poziomie 5.053 tys. zł. Stanowiło to - na koniec roku poprzedzającego utworzenie spółki - 21% majątku trwałego i 13,5% aktywów Zakładów. Przedmiotowy majątek - przed utworzeniem spółki - przyniósł przychody ze sprzedaży wyrobów i usług w wysokości 2.530,8 tys. zł, co stanowiło 12,4% ich globalnej kwoty.
- Wniesiony jako aport majątek produkcyjny przez Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze w Ostrołęce do spółki j.v. „Intercell” należał głównie do Oddziału Produkcji Mas Celulozowych i Oddziału Regeneracji Alkaliów i Produktów Ubocznych. Wartość netto przedmiotowych środków trwałych wyniosła 5.698,5 tys. zł. Oznaczało to, że Zakłady pozbyły się w ten sposób 42,5% swego majątku trwałego oraz 24,5% wszystkich aktywów. Przed powstaniem spółki powyższe środki trwałe były źródłem przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług na sumę 6.050,6 tys. zł, czyli 60,7% ich całkowitej wysokości.

W spółkach utworzonych przez skontrolowane jednostki podmioty zagraniczne objęły udziały na kwotę 149.798,1 tys. zł¹⁵. Oznaczało to, że posiadały one 52,2% kapitału tych spółek. Wkłady wniesione przez zagranicznych wspólników wynosiły od 2,3% kapitału („Nevco-Silesia” Polsko-Fińska spółka z o.o. w Rybniku) do 90% („Naturan” sp. z o.o. w Warszawie). Do 20 spółek wspólnicy zagraniczni wnieśli co najmniej 50% ich kapitału.

Podmioty zagraniczne wносиły do spółek j.v. przede wszystkim wkłady pieniężne (90,6%). Natomiast aporty stanowiły zaledwie 9,4% wkładów. Udziałowcy zagraniczni wnieśli do 25 spółek wyłącznie wkłady pieniężne, do 2 - rzeczowe a do 7 - rzeczowo-pieniężne. Wkłady niepieniężne (w 9 spółkach) występowały w postaci maszyn i urządzeń produkcyjnych, środków transportu, linii produkcyjnych i nowych

technologii, sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz prawa do używania znaku towarowego.

Na przykład:

- Wspólnik niemiecki (osoba fizyczna) wniósł do spółki „Zrug” w Poznaniu, utworzonej w 1993 r. razem z Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem w Warszawie łączny wkład w wysokości 1.695 tys. zł (52% kapitału zakładowego spółki), z czego 1.065 tys. zł stanowił aport. Były to nowoczesne maszyny i urządzenia, w tym: koparki, zgrzewarki, agregaty hydrauliczne i prądotwórcze, przecinarki i lokalizatory uzbrojenia terenu.
- Wkład holenderskiej firmy „Royal Packing Industries Van Leer B.V” do spółki „Van Leer - Silesia” w Rybniku, zawiązanej w 1993 r. wspólnie z Rybnickimi Zakładami Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” kształtował się na poziomie 2.096,5 tys. zł (50% kapitału spółki), w tym wartość aportu wyniosła 1.364,3 tys. zł. W jego skład wchodziły urządzenia do produkcji beczek stalowych: linia produkcyjna beczek surowych, malarnia, wykańczalnia, linia produkcji den i pokryw oraz wyposażenie dodatkowe.
- Francuska spółka akcyjna „Bernard Moteurs” obok Zakładów Metalowych „Dezamet” S.A. w Nowej Dębie w 1993 r. była założycielką spółki z o.o. „Bernard Moteurs Poland”, do której wniosła wkład w wysokości 6.630 tys. zł (51% kapitału spółki), z czego 6.476 tys. zł wynosił aport. Obejmował on licencje na produkcję silników spalinowych łącznie z patentami, dokumentację konstrukcyjną i technologiczną, prawo korzystania ze znaku firmowego „Bernard Moteurs”, sprzęt komputerowy i oprogramowanie dotyczące kompleksowego systemu organizacyjnego przedsiębiorstwa, prawo sprzedaży wyrobów w sieci handlowo-serwisowej „Bernard Moteurs” we Francji, prototypy i dokumentację prób, oprzyrządowanie produkcyjne, specjalistyczne maszyny, urządzenia i pojazdy samochodowe.
- Niemiecka firma „Jokey Plastik Gummersbach GmbH” wniosła do spółki „Jokey Plastik Blachownia” zawiązanej w 1994 r. wspólnie z Zakładami Chemicznymi „Blachownia” w Kędzierzynie - Koźlu wkład w kwocie 4.706,1 tys. zł (75% kapitału spółki), z czego część rzeczowa wynosiła 1.536 tys. zł.

Z ustaleń kontroli wynika, że wysokość wkładów i udział wspólników krajowych i zagranicznych w kapitale zakładowym spółek j.v. podlegały ciągłym zmianom. Były one spowodowane głównie podwyższaniem kapitału zakładowego (w formie pieniężnej lub rzeczowej) oraz sprzedażą bądź kupnem udziałów w tych spółkach. Stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą w 20 spółkach podwyższono co najmniej raz (niekiedy

¹⁵ Pozostałe 16,6% kapitału powyższych spółek było w posiadaniu polskich podmiotów, które nie były

czterokrotnie) kapitał zakładowy. Zarówno kontrolowane przedsiębiorstwa jak i zagraniczni wspólnicy co najmniej raz uczestniczyli w podwyższeniu kapitału zakładowego (akcyjnego) 19 spółek.

W toku kontroli stwierdzono, że do końca 1996 r. wzrósł udział kontrolowanych podmiotów w kapitale zakładowym zaledwie 5 spółek j.v. z czego w jednej do 100%¹⁶. Z kolei w 15 spółkach udział ten uległ zmniejszeniu, głównie z powodu nieuczestniczenia bądź mniej niż proporcjonalnego uczestniczenia tych podmiotów w podwyższaniu kapitału spółek. W 3 spośród powyższych 15 spółek całkowicie odsprzedano swe udziały, czego przyczyną w 2 przypadkach był brak możliwości osiągnięcia zakładanych korzyści, a w 1 - konieczność zdobycia środków finansowych na oddłużenie. Nabywcami udziałów 2 spółek byli dotychczasowi wspólnicy zagraniczni a 1 - inna firma należąca do obcokrajowców. Natomiast bez zmian pozostał udział badanych jednostek w kapitale 14 spółek.

W sumie do końca 1996 r. udział kontrolowanych podmiotów w kapitale zakładowym spółek, które pozostały spółkami joint ventures, obniżył się z początkowych 31,2% do 25,2%. Natomiast udział wspólników zagranicznych zwiększył się z 52,2% do 62,3%¹⁷. Zmiany w powyższym udziale zostały bezpośrednio spowodowane tym, że wkłady zbadanych jednostek wzrosły zaledwie o 40,7% (z 89.472,9 tys. zł do 125.920,1 tys. zł) a wspólników zagranicznych o 108,2% (z 149.798,1 tys. zł do 311.926,5 tys. zł).

Ustalono ponadto, że obcokrajowcy całkowicie sprzedali swe udziały w jednej spółce (Dom Handlowy „Biagpol” w Warszawie) polskiej firmie. W ten sposób spółka ta przestała być spółką joint venture. Ostatecznie do końca okresu objętego kontrolą przy zastosowaniu powyższego mechanizmu 5 spółek utraciło swój początkowy charakter spółek o kapitale mieszanym, gdyż znalazło się całkowicie w ręku kapitału polskiego (2 spółki) albo obcego (3 spółki).

Kontrola wykazała, że kapitał zakładowy (akcyjny) spółek j.v. wzrósł do końca okresu objętego kontrolą z 287.021,7 tys. do 500.566,6 tys. zł, czyli o 74,4%. Oznaczało

¹⁶ kontrolowanymi jednostkami.
Polskie Linie Oceaniczne w Gdyni odkupiły w 1996 r. udziały jedyne go wspólnika zagranicznego (obywatela RFN) w spółce z o.o. „Polcontainer”, przez co udział PLO w jej kapitale wzrósł z 49% do 100%. Oznaczało to, że firma ta straciła charakter spółki joint ventures.

to, że w końcu 1996 r. na jedną spółkę j.v. przypadało przeciętnie 17.260,9 tys. zł kapitału, a zatem o 104,5% więcej aniżeli w okresie ich tworzenia (8.441,8% tys. zł). Także i w ostatnim okresie wysokość kapitału zakładowego poszczególnych spółek była zróżnicowana i wahała się od 13,6 tys. zł („Kimed” w Kijowie) do 200.195,6 tys. zł („Daewoo Motor Polska” w Lublinie). Z 15 do 18 zwiększyła się ponadto liczba spółek posiadających kapitał zakładowy w kwocie przewyższającej sumę 500 tys. zł.

3.4. Efekty utworzenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz ich wpływ na sytuację ekonomiczną podmiotów państwowych.

Okres funkcjonowania spółek joint ventures zawiązanych przez kontrolowane podmioty państwowe liczony od daty ich rejestracji do końca 1996 r., był znacznie zróżnicowany i wynosił od 8 miesięcy („Gaztec” sp. z o.o. w Warszawie utworzona przez PGNiG) do 82 miesięcy (Bank Amerykański w Polsce - również utworzony przez PGNiG). Zdecydowana większość spółek, bo aż 24 spośród 34 utworzonych, funkcjonowała jednak ponad 36 miesięcy, co stanowi okres wystarczający do określenia efektów jakie uzyskały tworzące te spółki podmioty gospodarcze.

Generalnie wyniki kontroli wykazały, że utworzone spółki joint ventures wywarły minimalny wpływ na ogólną sytuację ekonomiczną zbadanych przedsiębiorstw. W ocenie NIK pozostawało to w związku z relatywnie niewielką skalą zaangażowania kapitałowego badanych podmiotów w te spółki. Wskazuje na to fakt, iż wyjątkami od tej reguły były dwa przedsiębiorstwa, które w utworzeniu spółek znalazły drogę do całkowitej prywatyzacji.

I tak:

- Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze w Ostrołęce wskutek trzykrotnego wnoszenia swego majątku trwałego do spółki „Intercell” pozbyły się większej jego części. Natomiast ponad 99% pozostałych środków trwałych oddały w dzierżawę (najem) tej spółce. Głównie dzięki posiadaniu udziałów w spółce „Intercell” zwiększył się stosunek finansowego majątku trwałego do majątku trwałego ogółem Zakładów w latach 1989 - 1996 z około 0,2% do 40,2%. Powyższe przeobrażenia doprowadziły do tego, że w latach 1991 - 1996 aż 32,9% całkowitych przychodów pochodziło z dzierżawy (wynajmu) mienia spółce, a 32% - z udziałów w spółkach (były to prawie wyłącznie dywidendy ze spółki

¹⁷ Zmniejszył się również udział pozostałych polskich wspólników w kapitale spółek j.v. (z 16,6% do 12,5%).

„Intercell”). Spółka „Intercell” przejęła też 2543 pracowników Zakładów, czyli 96% zatrudnionych. Zakłady w końcu 1996 r. zatrudniały zaledwie 34 osoby. Jednocześnie z pracownikami spółka przejęła prawie całość produkcji Zakładów, którą znacznie zwiększyła. Spowodowało to, że udział Zakładów w wartości produkcji spółki wykazywał tendencję malejącą i w 1996 r. wyniósł zaledwie 1,2%. „Intercell” i Zakłady doszły do wniosku, że najlepszą formą ostatecznej prywatyzacji Zakładów będzie ich likwidacja w celu wniesienia majątku do powyższej spółki.

- W spółce „Daewoo Motor Polska” znalazło się ostatecznie 92,6% majątku trwałego Fabryki Samochodów w Lublinie. W związku z tym udział finansowego majątku trwałego w majątku trwałym ogółem Fabryki powiększył się z 0,8% w 1994 r. do 90,7% w 1996 r. Z Fabryki do spółki przeszło 6686 pracowników, co stanowiło aż 99,5% ogółu zatrudnionych. Zatrudnienie w samej Fabryce w 1996 r. kształtowało się na poziomie zaledwie 30 osób. Pomimo powyższego Fabryka nie otrzymała dywidendy z tytułu posiadania udziałów w spółce. Spowodowane to zostało przeznaczeniem całego zysku netto spółki w wysokości ponad 2,5 mln zł osiągniętego w 1995 r. na jej potrzeby oraz niepodjęciem decyzji (do dnia zakończenia kontroli) o podziale zysku za 1996 r. w kwocie prawie 11 mln zł. Fabryka miała zostać zlikwidowana w ciągu 5 lat od daty podpisania umowy spółki joint ventures z Daewoo (27. 06. 1995 r.).

Na niewielkie znaczenie utworzenia spółek joint ventures dla kontrolowanych podmiotów wskazuje fakt utrzymania się na praktycznie nie zmienionym poziomie przeciętnego wskaźnika rentowności obrotu brutto. W okresie poprzedzającym tworzenie spółek wynosił on (+) 4,8%, a w 1996 r. (+) 4,5%. Zmniejszyło się tylko zróżnicowanie indywidualnych wskaźników rentowności. Ich uprzednia rozpiętość wynosiła od (-) 32,6% do (+) 49,0%, a w 1996 r. od (-) 11,2% do (+) 32,0%.

Pogorszeniu uległa natomiast płynność finansowa badanych podmiotów. Świadczy o tym spadek wskaźnika pokrycia bieżących zobowiązań z 258,7% do zaledwie 70,9% w 1996 r. Jednocześnie pogłębiło się zróżnicowanie tego wskaźnika¹⁸, ponieważ znajdował się on na poziomie od 52,6% (Przedsiębiorstwo Państwowe Polskie Linie Oceaniczne w Gdyni) do 858,7% (Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze). Na pogorszenie się przeciętnej płynności finansowej wskazuje również

18

W okresie poprzedzającym utworzenie spółek j.v. wskaźnik ten wahał się od 53,3% w Rybnickich Zakładach Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” do 447,6% w Stołecznym Przedsiębiorstwie Handlu Opałem i Materiałami Budowlanymi.

spadek z 3 do 1 liczby kontrolowanych podmiotów, które osiągnęły optymalny poziom płynności finansowej (od 150% do 200%) oraz wzrost z 5 do 10 jednostek posiadających zbyt niską jego wysokość (poniżej 150%). Ponadto uległa zredukowaniu z 8 do 5 liczba przedsiębiorstw posiadających nadmierną płynność finansową (wskaźnik był wyższy od 200%).

Z ustaleń kontroli wynika, że większość badanych podmiotów (12 z 16) posiadała nadmierne i zbyt optymistyczne oczekiwania co do korzyści jakie uzyskają z utworzenia spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Dotyczyło to zwłaszcza dostępu do nowych technologii, rynków zbytu oraz uruchomienia produkcji nowoczesnych wyrobów.

Na przykład:

- Głównym celem działalności spółki j.v. „Natural Chemical Products”, zawiązanej przez Zakłady Chemiczne „Organika-Zachem” w Bydgoszczy miała być produkcja poszukiwanych na rynku polioli (podstawowy komponent do wytwarzania tworzyw poliuretanowych) według nowej ekologicznej technologii (proces NRG), charakteryzującej się niskimi kosztami produkcji. Spodziewano się wysokich zysków z zastosowania tej technologii. Firma „Natural Resources Group PLC”, będąca brytyjskim udziałowcem przedmiotowej spółki, zobowiązała się w umowie spółki do wniesienia do niej w postaci aportu licencji i „know-how” pozwalających na stosowanie powyższej technologii. Jednakże partner brytyjski, pomimo wielokrotnych nacisków ze strony spółki, nie wywiązał się z obowiązku przekazania jej pełnej dokumentacji technologicznej i „know-how”. Uzasadniał to brakiem odpowiednich zabezpieczeń patentowych na terenie Polski dla tej technologii. W efekcie produkcja polioli w spółce ograniczyła się do jednorazowego wytworzenia niewielkiej ich ilości. Z jej zbytem były duże kłopoty ze względu na niższą jej jakość oraz nieudzielenie pomocy przez udziałowca brytyjskiego przy jej sprzedaży za granicą, do czego był zobowiązany w umowie spółki. Spółka zmuszona była całkowicie zrezygnować z produkcji polioli i przestawić się na wytwarzanie pianek poliuretanowych i wyrobów z nich. Dzięki temu spółka przestała ponosić straty i stała się rentowna. Pomimo niewniesienia przez udziałowca brytyjskiego całego wkładu do spółki „Natural Chemical Products” uzyskiwał on dywidendy w pełnej wysokości. Wartość brakującej dokumentacji - według szacunków zarządu spółki - wynosiła 95 tys. zł, co stanowiło 58,6% wysokości całego wkładu strony brytyjskiej.
- Śląskie Zakłady Mechaniczno-Optyczne „Opta” w Katowicach liczyły głównie na to, że utworzona wspólnie ze współnikiem francuskim spółka j.v. „Opta-Contact”, której przekazały produkcję soczewek kontaktowych, poniesie nakłady inwestycyjne na odtworzenie i modernizację przestarzałego parku maszynowego, używanego do ich wytwarzania oraz na unowocześnienie samego wyrobu i technologii jego

produkcji. Spółka jednak nie zmodernizowała maszyn, natomiast opracowała - przy współpracy z francuskim laboratorium S.O.C. „Europtic” - nowoczesną trójpromienną soczewkę kontaktową. Wspólnicy doszli jednak do wniosku, że spółka pomimo posiadania nowoczesnej soczewki nie ma szans na konkutowanie z wielkimi jej producentami. W związku z powyższym spółka wycofała się z produkcji soczewki, zachowując jednak zdolność do jej wznowienia i skoncentrowała się na dystrybucji płynu do pielęgnacji soczewek kontaktowych. Zakłady nie uzyskały jednak planowanych przychodów z tytułu dywidendy, ponieważ spółka ponosiła straty w okresie swej działalności. Niższe od przewidywanych okazały się też wpływy z wynajmu pomieszczeń, gdyż zła sytuacja finansowa spółki zmuszała ją do stopniowego zmniejszania wynajmowanych powierzchni użytkowych oraz do zalegania z płatnościami z powyższego tytułu.

- Dla Zakładów Metalowych „Dezamet” S.A. zasadniczym celem utworzenia spółki j.v. „Bernard Moteurs Poland” było uruchomienie produkcji wielkoseryjnej czterosurowych silników stacjonarnych w oparciu o licencję i dokumentację konstrukcyjną wniesioną przez francuską firmę „Bernard Moteurs”. Francuski udziałowiec zapewniał sprzedaż powyższych silników - poprzez wykorzystanie własnej sieci handlowo-serwisowej - we Francji i na innych rynkach w wysokości od 20 tys. sztuk w pierwszym roku działalności spółki do 150 tys. sztuk w szóstym roku. Ponadto spółka miała osiągnąć zysk już w pierwszym roku swego funkcjonowania a w 1997 r. - w kwocie 101 mln zł. Wprawdzie wykonano informacyjną partię tych silników zgodnie z dokumentacją francuską, to jednak praktycznie nie sprzedawano ich z powodu braku nabywców. Sytuacji tej nie były w stanie zmienić podjęte we własnym zakresie przez spółkę działania mające na celu modernizację silników. W całym okresie swego funkcjonowania (w okresie objętym kontrolą) spółka ponosiła straty netto, w tym w 1996 r. w wysokości aż 2.488,2 tys. zł.

Kwoty dywidend otrzymywanych przez kontrolowane podmioty (z wyjątkiem jednego) od kapitału zaangażowanego w spółki joint ventures, nie miały praktycznie żadnego znaczenia dla sytuacji finansowej tych podmiotów. W latach 1991-1995 co prawda 9 podmiotów co najmniej jeden raz uzyskało dywidendę ale ich wysokości były na ogół symboliczne. Z łącznej sumy wypłaconych w tym okresie dywidend 36.275,9 tys. zł aż 34.819,1 tys. zł, tj. 95,9 % wypłaciła firma „Intercell” Zakładom Celulozowo-Papierniczym w Ostrołęce. Były one jedynym państwowym podmiotem, który osiągał znaczące wpływy z tytułu dywidendy od udziałów w kapitale spółek j.v. W 1996 r. spółka „Intercell” wypłaciła dywidendę w kwocie 5.624,4 tys. zł. Oznaczało to, że aż 21,9% przychodów ogółem Zakładów pochodziło z tego źródła. W konsekwencji

kwoty dywidend stanowiły marginalną pozycję w strukturze przychodów kontrolowanych podmiotów.

Na przykład:

- Zakłady Metalowe „Dezamet” S.A. otrzymały w 1996 r. dywidendę tylko od jednej („Unidez”) z dwu spółek j.v., których były udziałowcami. Wyniosła ona 26,8 tys. zł, co stanowiło 0,1% uzyskanych przychodów ogółem.
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo do końca 1996 r. było udziałowcem 9 spółek j.v. W 1996 r. otrzymało dywidendę zaledwie od dwu spółek w łącznej wysokości 501,8 tys. zł. Kwota ta kształtowała się na poziomie zaledwie 0,01% przychodów ogółem.

Brak wypłat dywidendy spowodowany był dwoma zasadniczymi przyczynami. Po pierwsze w badanym okresie tylko 6 spośród 34 spółek corocznie osiągało zysk ze swojej działalności. Pozostałe w co najmniej jednym roku odnotowywały stratę, w tym 5 przez cały okres swojego funkcjonowania. Po drugie zaś, władze spółek w sytuacji osiągnięcia zysku, podejmowały decyzje o jego przeznaczeniu w pierwszej kolejności na pokrycie wcześniejszych strat, a następnie na zwiększenie kapitałów własnych (rezerwowy, zapasowy), rozwój spółki (inwestycje, środki obrotowe) oraz zaspokojenie potrzeb załogi (zwiększenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz funduszu nagród).

Na przykład:

- Wypracowany w 1996 r. przez spółkę j.v. „KE Dolna Odra” w Czarnowie zysk netto w kwocie 968 tys. zł przeznaczony został w 80% na powiększenie jej kapitałów własnych, a w 20% na dywidendę dla wspólników proporcjonalnie do wniesionych przez nich udziałów. Na Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A., który utworzył tę spółkę przypadło 77,4 tys. zł z tytułu dywidendy.
- Osiągnięty przez spółkę „Unidez” w 1995 r. w Nowej Dębie zysk netto w wysokości 557 tys. zł został podzielony w 76,7% na fundusz zapasowy, w 12,5% na dywidendy oraz w 10,8% na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Zakłady Metalowe „Dezamet” S.A., które zawiązały powyższą spółkę, otrzymały dywidendę w kwocie 26,8 tys. zł.
- Zakład Wytwórczy Urządzeń Gazowniczych „Intergaz” sp. z o.o. w Tarnowskich Górach w 1995 r. uzyskał 765,6 tys. zł zysku netto, który w 81,8% został przeznaczony na pokrycie strat bilansowych poniesionych w poprzednich latach. Ponadto 15,6% zysku rozdysponowano na sfinansowanie działalności inwestycyjnej, a 2,6% - na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Konsekwencją małej skali zaangażowania w tworzone spółki joint ventures przez zdecydowaną większość kontrolowanych podmiotów (14 z 16) był nikły wpływ tych decyzji gospodarczych na poziom zatrudnienia. Z ustaleń kontroli wynika, że spośród 34 spółek 16 przejęło pracowników od kontrolowanych podmiotów gospodarczych. Łącznie było to 9.996 osób.

Jednakże z liczby tej aż 9.229 osób, tj. 92,3% przeszło do pracy w dwóch spółkach, „Daewoo Motor Polska” i „Intercell”, z dwóch polskich podmiotów, tj. Fabryki Samochodów w Lublinie (6.686 pracowników, tj. 99,5% ogółu zatrudnionych w tej fabryce) oraz Zakładów Celulozowo-Papierniczych w Ostrołęce (2.543 osoby, tj. 96% stanu zatrudnienia sprzed utworzenia spółki). W pozostałych 14 spółkach j.v. zatrudniono łącznie 767 osób, tj. przeciętnie po 24 osoby. Nie wywarło to żadnego istotnego wpływu na łączny poziom zatrudnienia w tych podmiotach.

Istotnego znaczenia dla ekonomiki badanych podmiotów nie miały też wpływu z tytułu przekazania spółkom j.v. do odpłatnego używania (najem, dzierżawa) nie wykorzystywanych składników majątku. Umowy cywilnoprawne w tym zakresie zawarło 13 badanych podmiotów z 20 spółkami j.v., wynajęte lub wydzierżawione środki trwałe (głównie powierzchnie użytkowe) stanowiły globalnie 4,4% wartości netto majątku trwałego tych podmiotów. W odniesieniu do indywidualnych jednostek wynosiło to od 0,1% (Rybnickie Zakłady Wyrobów Metalowych „Huta Silesia”) do 76,1% (Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze).

Uzyskiwane przez kontrolowane podmioty przychody z tytułu wydzierżawiania lub wynajmu spółkom składników majątkowych pozostawały w proporcji do skali w jakiej majątek ten był spółkom udostępniony. Nie były więc te przychody znacząco wysokie ani w wielkościach nominalnych ani w odniesieniu do łącznych przychodów tych jednostek.

Na przykład:

- Uzyskane w 1996 r. przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo wpływy z wynajmu pomieszczeń magazynowych o powierzchni 540 m² spółce „Gaztec” w wysokości 31,6 tys. zł stanowiły zaledwie 0,0007% jego globalnych przychodów.
- Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” w Błoniu wynajęły spółce „Mefa” 397 m² powierzchni użytkowej, w tym 226 m² produkcyjnej, 96 m² biurowej i 75 m² magazynowej. W 1996 r. Zakłady

otrzymały z tego tytułu wpływy w kwocie 51,9 tys. zł. Wynosiły one 0,08% całkowitych przychodów.

- Spółka „Organika International Transport Ltd.” wzięła w najem od Zakładów Chemicznych „Organika - Sarzyna” w Nowej Sarzynie pomieszczenia użytkowe o powierzchni 876,2 m² oraz wydzierżawiła działkę o areale 9.924 m² wraz ze znajdującymi się na niej budowlami (myjnia samochodowa, łapacz błota i ogrodzenie). Dzięki temu w 1996 r. Zakłady osiągnęły przychody w wysokości 56,7 tys. zł, które ukształtowały się na poziomie 0,02% ich całkowitej sumy.

W odróżnieniu do pozostałych podmiotów Zakłady Celulozowo-Papiernicze w Ostrołęce, które spółce „Intercell” wynajęły lub wydzierżawiły ponad 75% składników majątku trwałego (wartościowo) uzyskiwały z tego tytułu znaczące wpływy. W 1996 r. było to 10.690,5 tys. zł, tj. 41,6% ogółu przychodów. W całym kontrolowanym okresie Zakłady te uzyskały od spółki „Intercell” 35.906,6 tys. zł, co stanowiło prawie 88% łącznych wpływów badanych podmiotów z tytułu najmu lub dzierżawy spółkom j.v. składników majątkowych.

Realnymi korzyściami badanych podmiotów z tytułu utworzenia spółek j.v. były powiązania kooperacyjne i handlowe z tymi spółkami. Cztery polskie podmioty uzyskały korzyści z tytułu odbierania od spółek j.v. wyrobów lub usług produkcyjnych.

Na przykład:

- Zamówienia Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, jako głównego odbiorcy wyrobów spółki j.v. „Gaztec” na produkowane przez nią rury poliamidowe były całkowicie realizowane. W ten sposób został zrealizowany cel przystąpienia PGNiG do tej spółki, którym było uruchomienie w Polsce produkcji rur i kształtek z poliamidu w technologii IPS, której dotąd nie stosowano w kraju. Powyższa technologia została wniesiona do spółki przez australijskiego wspólnika. Należy podkreślić, że „Raport o stanie bezpieczeństwa sieci gazowej w Polsce” zalecał zastosowanie rur poliamidowych dla poprawy bezpieczeństwa gazociągów.
- Spółka „Westinghouse-Modelpol” świadczyła na rzecz swego udziałowca - zespołu Elektrowni „Dolna Odra” oraz innych polskich elektrowni (jej udziałowców) różnorodne usługi energetyczne, w tym naprawcze i modernizacyjne. Usługi świadczone przez przedmiotową spółkę były często tańsze niż jej konkurentów. W ten sposób „Dolna Odra” dokonując w 1993 r. wyboru oferty „Westinghouse-Modelpol” dotyczącej zbadania otworów centralnych wirników zaoszczędziła 150 tys. zł w porównaniu do ceny zaproponowanej za tę usługę przez niemiecką firmę Siemens.

- W latach 1992-1995 Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” otrzymały od spółki „MBS Computergraphik”, której były udziałowcem, wykonaną przez nią dokumentację konstrukcyjną nowych wyrobów, modernizację systemu komputerowego i inne prace mające na celu zastosowanie postępu technicznego. Koszt tych prac - łącznie 145,6 tys. zł był istotnie niższy od ofert innych wykonawców.

Również polskie podmioty dostarczały spółkom wyroby i usługi.

W toku kontroli ustalono, że 8 jednostek kontrolowanych realizowało zamówienia 11 spółek, w których miały udziały, na dostawę wyrobów gotowych, półproduktów, materiałów bądź usług produkcyjnych. Wartość tych obrotów pomiędzy 4 kontrolowanymi udziałowcami a 5 spółkami j.v. wywierała istotny wpływ na wysokość ich wyniku finansowego, natomiast niewielką rolę pod tym względem odgrywała sprzedaż produkcji lub usług 4 tych podmiotów dla 6 spółek.

Na przykład:

- Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne w Grodzisku Mazowieckim w 1994 r. sprzedały 2 spółkom joint ventures („Ewos” i „Kimed”), których były udziałowcami, produkty o łącznej wartości 11.587 tys. zł, co stanowiło 18,7% ich globalnych przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług. Natomiast spółce „Naturan” zbyto produkty zaledwie za 17 tys. zł, co wynosiło 0,03% powyższych przychodów Zakładów. Sprzedaż wyrobów własnych tym spółkom stanowiła dla Zakładów główną korzyść z ich utworzenia. Związane to było również z tym, iż przy sprzedaży 38 wyrobów spółkom uzyskiwano cenę wyższą aniżeli od krajowych nabywców, a niższą w przypadku 7 innych produktów. Natomiast 10 produktów zbywanych spółkom nie było w ogóle sprzedawanych w kraju.
- W latach 1995-1996 r. Zakłady Chemiczne „Blachownia” S.A. sprzedały za 67,8 tys. zł swe wyroby gotowe spółce j.v. „Jokey Plastik Blachownia”. Stanowiło to zaledwie 0,01% wartości sprzedaży ogółem.
- Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” w Błoniu jako udziałowiec spółek „Mefa” i „MBS Computergraphik” sprzedały im w latach 1995-1996 usługi o wartości 124,2 tys. zł, co stanowiło 0,14% przychodów z tytułu sprzedaży wyrobów i usług.

Negatywnie pod względem gospodarności należy ocenić fakt, iż konsekwencją istnienia powiązań kooperacyjnych pomiędzy badanymi podmiotami a utworzonymi

przez nie spółkami j.v. oraz wydzierżawiania i wynajmowania im składników majątku trwałego było zadłużenie, względem którego wierzyciele nie podejmowali skutecznych działań windykacyjnych. Zadłużonych wobec 6 skontrolowanych podmiotów było 10 spółek. Trzy przedsiębiorstwa nie naliczały dłużnikom odsetek za nieterminowe regulowanie płatności.

Na przykład:

- Zobowiązania spółki j.v. „Supergaz” wobec swego udziałowca - Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa według stanu na dzień 12.06.1997 r. wynosiły 140,3 tys. zł. Oprócz tego spółka posiadała zobowiązania wobec PGNiG z tytułu naliczonej amortyzacji od środków trwałych, które w końcu 1996 r. wyniosły 267,1 tys. zł. Powyższe środki trwałe, wchodzące w skład 3 zorganizowanych części PGNiG, stanowiły jego aport do tej spółki w związku z podwyższeniem jej kapitału zakładowego. Jednakże z powodu utraty ważności zezwolenia Ministra Przekształceń Własnościowych na wniesieniu powyższego aportu spółka „Supergaz” do końca 1996 r. nie uzyskała postanowienia sądu o zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego.
- Według stanu na dzień 24.04.1997 r. zaległe płatności spółki j.v. „Kimed” wobec Grodziskich Zakładów Farmaceutycznych z tytułu dostarczonych towarów i usług wyniosły 837,4 tys. zł. Ich termin płatności upłynął w okresie styczeń - marzec 1997 r. Natomiast zobowiązania 3 kolejnych spółek j.v. („Markochem GmbH”, „Naturan” i „Ewos”) wobec ich udziałowcy znalazły się na poziomie 220 tys. zł. Płatności te powinny być zrealizowane pomiędzy grudniem 1996 r. a kwietniem 1997 r. Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne spółkom j.v. mającym swe siedziby poza granicami Polski („Markochem GmbH” w Halle oraz „Kimed” w Kijowie) oraz wszystkim odbiorcom zagranicznym nie naliczały odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań z powodu ryzyka utraty tych kontrahentów. Ponadto spółka „Ewos” posiadała zobowiązania w stosunku do Zakładów z tytułu udzielonej przez nie w grudniu 1994 r. pożyczki w wysokości 1 mln zł.
- Na koniec 1996 r. stan zadłużenia spółki „Tubprofil” wobec Przedsiębiorstwa Przetwórstwa Blach „Bistyp” w Legionowie wyniósł 179,8 tys. zł, w tym 70,7 tys. zł za dzierżawę linii produkcyjnej, 53,8 tys. zł za wynajem hali produkcyjnej oraz 55 tys. zł za zakupione materiały. W 1996 r. zaległości w regulowaniu przez spółkę opłat za dzierżawę linii produkcyjnej oraz za wynajem powierzchni użytkowych wyniosły 6-8 miesięcy.

Korzyścią z zawiązania spółek joint ventures było przyczynienie się przez nie do obniżki kosztów funkcjonowania badanych jednostek państwowych, a także unowocześnienie struktury produkcji i jej technologii bądź wprowadzenie zmian

organizacyjnych. Takie efekty odnotowało 9 badanych jednostek dzięki działalności 14 zawiązanych przez siebie spółek j.v.

Na przykład:

- Zawiązana przez Polskie Linie Oceaniczne w Gdyni spółka j.v. „Polcontainer” zarządzała ich sprzętem kontenerowym. Spowodowało to obniżkę kosztów utrzymania i ruchu kontenerów. Jednocześnie uzyskiwane przez spółkę przychody z tytułu świadczenia usług na rzecz m.in. kontrahentów zagranicznych były wykorzystywane do pokrycia kosztów obsługi obrotu kontenerowego Polskich Linii Oceanicznych. Wpłynęło to na poprawę sytuacji ekonomicznej PLO.
- Utworzenie spółki j.v. „Organika International Transport Ltd” przez Zakłady Chemiczne „Organika Sarzyna” w Nowej Sarzynie przyczyniło się do usprawnienia ich transportu i obniżki jego kosztów. Zakłady zrezygnowały bowiem z własnego starego taboru samochodowego nie zdolnego do spełnienia wymogów technicznych w okresie najbliższych lat, który był wykorzystywany w sposób nierównomierny z uwagi na sezonowy charakter produkcji i zbytu środków ochrony roślin. Przy zlecaniu spółce wykonania usług transportowych Zakłady kierowały się tylko poziomem ich cen oraz własnymi potrzebami przewozowymi.
- Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” dzięki utworzonej przez siebie spółce j.v. „MBS Computergraphik” wdrożyły do produkcji nowe wyroby elektroniczne i precyzyjne. Ulepszono też organizację produkcji i pracy.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 1996 r. wzrosła nominalna wartość udziałów wniesionych przez skontrolowane podmioty do 14 spółek spośród 29, które do tego dnia zachowały status spółek o kapitale mieszanym. W dalszych 13 spółkach wartość ta - w stosunku do stanu z dnia rejestracji - nie zmieniła się, a w 2 spadła. Skala przyrostu wartości była niekiedy znaczna, w krańcowych przypadkach nawet ponad 20 razy. I tak, wartość nominalna udziału PGNiG w spółce „Izostal” wzrosła z 40 tys. zł do 960 tys. zł, tj. 24-krotnie, a wartość udziału ZE „Dolna Odra” w spółce „Modelpol” wyniosła na koniec 1996 roku 853,6 tys. zł i była ponad 15-krotnie wyższa niż w dniu rejestracji spółki (54 tys. zł). Znaczący spadek wartości udziałów dotyczył jednej spółki („Jockey Plastic Blachownia” sp. z o.o.) założonej przez Zakłady Chemiczne „Blachownia” w Kędzierzynie. Pomiędzy dniem rejestracji (27.03.1994 r.), a końcem 1996 r. wartość udziałów zmniejszyła się z 1.568,7 tys. zł do 383,8 tys. zł, wskutek odsprzedaży wspólnikowi części pierwotnie posiadanych udziałów.

III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

Przed rozpoczęciem kontroli zebrano informacje w Ministerstwie Skarbu Państwa oraz we wszystkich urzędach wojewódzkich o państwowych podmiotach gospodarczych będących udziałowcami (akcjonariuszami) spółek z udziałem zagranicznym przy tworzeniu których wymagane było zezwolenie Ministra Przekształceń Własnościowych.

Skontrolowano 16 państwowych podmiotów gospodarczych, będących nadal w 1996 r. udziałowcami (akcjonariuszami) spółek j.v. oraz efekty funkcjonowania ww. spółek, przy czym badaniami objęto te, które do końca 1996 r. funkcjonowały co najmniej przez rok (34). W 1 przypadku (Fabryka Samochodów w Lublinie) ze względu na przekazanie większości dokumentacji przedsiębiorstwa spółce j.v. (Daewoo Motor Polska sp. z o.o. w Lublinie), która przejęła jego majątek, konieczne okazało się przeprowadzenie dodatkowej kontroli w ww. spółce.

Po zakończeniu kontroli skierowano do kierowników kontrolowanych jednostek wystąpienia pokontrolne. W wystąpieniach tych zwracano szczególnie uwagę na zaniedbania powodujące zmniejszenie lub pozbawienie przychodów wspólnika polskiego z utworzonych spółek. Dotyczyły one m.in. niewniesienia pełnego wkładu rzeczowego przez wspólników oraz nieegzekwowania należności od spółek. Zwracano też uwagę na angażowanie majątku państwowych podmiotów gospodarczych w spółki nie rokujące od początku uzyskania pozytywnych efektów ekonomicznych. Wskazywano także działania prawne, których niepodjęcie we właściwym czasie doprowadziło do sytuacji niekorzystnych z punktu widzenia strony polskiej. Po otrzymaniu wystąpień pokontrolnych kierownicy (dyrektorzy, zarządcy) kontrolowanych państwowych podmiotów gospodarczych udzielili na nie odpowiedzi, w których poinformowali o stanie realizacji wniosków pokontrolnych. W 15

jednostkach wnioski zostały zrealizowane lub podjęto stosowne działania w celu ich realizacji. W jednym przypadku zarządca przedsiębiorstwa państwowego zgłosił w ustawowo przewidzianym terminie umotywowane zastrzeżenia w sprawie zawartych w wystąpieniu ocen, uwag i wniosków. W postępowaniu odwoławczym Komisja Odwoławcza NIK uwzględniła jedno zastrzeżenie, pozostałe postanowiła oddalić.

Stwierdzone podczas kontroli efekty finansowe obciążające kontrolowane państwowe podmioty gospodarcze wyniosły łącznie 237,8 tys. zł, w tym:

- uszczuplenia (zaległe zobowiązania spółek j.v.) - 43,4 tys. zł,
- inne nieprawidłowe wydatki i należności (niedoszacowanie aportu badanych jednostek do spółek j.v.) - 194,4 tys. zł.

W wyniku kontroli skierowanych zostało do prokuratury 5 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w tym 4 dotyczące przedstawienia w sądzie nieprawdziwych danych przez członków zarządów spółek o wniesieniu wkładów pieniężnych i 1 dotyczące niegospodarności.

Warszawa, dnia

Dyrektor Departamentu
Gospodarki i Integracji Europejskiej

Jan Kołtun

Akceptuję:
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Uczkiewicz

Zatwierdzam:

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli
1998-02-19

Janusz Wojciechowski

hg

WYKAZ JEDNOSTEK OBJĘTYCH KONTROLĄ**I. Państwowe podmioty gospodarcze**

1. Zakłady Chemiczne „Organika Sarzyna” w Nowej Sarzynie
2. Zespół Elektrowni „Dolna Odra” S.A. w Nowym Czarnowie
3. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie
4. Zakłady Chemiczne „Organika-Zachem” w Bydgoszczy
5. Polskie Linie Oceaniczne w Gdyni
6. Rybnickie Zakłady Wyrobów Metalowych „Huta Silesia” w Rybniku
7. Śląskie Zakłady Mechaniczno-Optyczne „Opta” w Katowicach
8. Zakłady Metalowe „Dezamet” S.A. w Nowej Dębie
9. Fabryka Samochodów w Lublinie
10. PP Uzdrowisko Nałęczów w Nałęczowie
11. Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze w Ostrołęce
12. Zakłady Chemiczne „Błachownia” S.A. w Kędzierzynie Koźlu
13. Stołeczne Przedsiębiorstwo Handlu Opalem i Materiałami Budowlanymi w Warszawie
14. Zakłady Mechaniczno-Precyzyjne „Mera-Błonie” w Błoniu
15. Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne „Polfa” w Grodzisku Mazowieckim
16. Przedsiębiorstwo Przetwórstwa Blach „Bistyp” w Legionowie

II. Inne

17. „Daewoo Motor Polska” sp. z o.o. w Lublinie

**Spółki z udziałem ww. jednostek i kapitału zagranicznego
założone przez kontrolowane państwowe podmioty gospodarcze**

1. „Organika International Transport Ltd” w Nowej Sarzynie, sp. z o.o.
2. „Organika-Silikon” w Nowej Sarzynie, sp. z o.o.
3. KE „Dolna Odra” sp. z o.o. w Nowym Czarnowie
4. Modelpol sp. z o.o. w Warszawie
5. System Gazociągów Tranzytowych „Europolgaz” S.A. w Warszawie
6. „Gas-Trading” sp. z o.o. w Warszawie
7. „Supergaz” sp. z o.o. w Warszawie
8. „Amerbank” S.A. w Warszawie
9. „ZRUG” sp. z o.o. w Poznaniu
10. „Izostal” sp. z o.o. w Zawadzkiem
11. „Intergaz” sp. z o.o. w Tarnowskich Górach
12. „Bo-Do Gazobudowa” sp. z o.o. w Zabrze
13. „Gaztec” sp. z o.o. w Warszawie
14. Dom Handlowy „Biagpol” sp. z o.o. w Warszawie
15. „Zagra” sp. z o.o. w Bydgoszczy
16. „Natural Chemical Products (NCP)” sp. z o.o. w Bydgoszczy
17. „Polcontainer” sp. z o.o. w Gdyni
18. „Newco-Silesia” sp. z o.o. w Rybniku
19. „Van-Leer-Silesia” sp. z o.o. w Rybniku
20. „Opta-Contact” sp. z o.o. w Katowicach.
21. „Unidez” sp. z o.o. w Nowej Dębie
22. „Bernard Moteurs Poland” sp. z o.o. w Nowej Dębie
23. „Daewoo Motor Polska” sp. z o.o. w Lublinie
24. „Nałęczowianka” sp. z o.o. w Nałęczowie
25. „Intercell” sp. z o.o. w Ostrołęce (od 26 września 1995 r. S.A.)
26. „Jokey Plastik Blachownia” sp. z o.o. w Kędzierzynie Koźlu
27. „Tradimex” sp. z o.o. w Warszawie
28. „Mefa” sp. z o.o. w Warszawie
29. „MBS Computergraphik” sp. z o.o. w Warszawie
30. „Naturan” sp. z o.o. w Warszawie
31. „Markochem GmbH” w Halle
32. „Ewos” sp. z o.o. w Grodzisku Mazowieckim
33. „Kimed” sp. z o.o. w Kijowie
34. Tubprofil sp. z o.o. w Legionowie

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH AKTÓW PRAWNYCH

1. Ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym (Dz.U. z 1997 r. Nr 26, poz. 143).
2. Rozporządzenie prezydenta RP z 27 czerwca 1934 r. - Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502, z 1946 r. Nr 57 poz. 321, z 1950 r. Nr 34 poz. 312, z 1964 r. Nr 16 poz. 94, z 1988 r. nr 41 poz. 326, z 1990 r. Nr 17 poz. 98, Nr 51 poz. 298, z 1991 r. Nr 35 poz. 155, Nr 94 poz. 418, Nr 111 poz. 480, z 1994 r. Nr 121 poz. 591, z 1995 r. Nr 96 poz. 478, z 1996 r. Nr 6 poz. 43).
3. Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 18 poz. 80, Nr 75 poz. 329, Nr 101 poz. 444, Nr 107 poz. 464, z 1993 r. Nr 18 poz. 82, Nr 60 poz. 280, z 1994 r. Nr 1 poz. 3, Nr 80 poz. 368, Nr 113 poz. 547, z 1995 r. Nr 1 poz. 2, Nr 95 poz. 474, Nr 154 poz. 791).
4. Ustawa z dnia 25 września 1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. Nr 24, poz. 123, z 1986 r. Nr 17 poz. 88, z 1987 r. Nr 33 poz. 181, z 1989 r. Nr 10 poz. 57, z 1990 r. Nr 17 poz. 99, z 1991 r. Nr 2 poz. 6).
5. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 1994 r. Nr 121 poz. 591).
6. Ustawa z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz.U. z 1992 r. Nr 6 poz. 27, 1993 r. Nr 18 poz. 82, 1994 r. Nr 121 poz. 591, 1995 r. Nr 154 poz. 791).
7. Ustawa z dnia 19 grudnia 1980 r. o zobowiązaniach podatkowych (Dz.U. z 1993 r. Nr 108 poz. 486, Nr 134 poz. 646, z 1995 r. Nr 5 poz. 25, Nr 85 poz. 426, z 1996 r. Nr 75 poz. 257).
8. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 1994 r. w sprawie częściowego zaniechania poboru niektórych podatków i innych należności, do których stosuje się przepisy o zobowiązaniach podatkowych oraz warunków tego zaniechania (M.P. Nr 18 poz. 137).
9. Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 1993 r. Nr 106 poz. 482, zm. Nr 134 poz. 646, 1994 r. Nr 43 poz. 163, Nr 87 poz. 406, Nr 1 poz. 2, Nr 80 poz. 368, Nr 113 poz. 547, Nr 90 poz. 419, Nr 123 poz. 602, Nr 127 poz. 627, 1995 r. Nr 96 poz. 478, Nr 86 poz. 433, 1995 r. Nr 133 poz. 654, Nr 142 poz. 704).
10. Ustawa z dnia 3 lutego 1993 r. o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1993 r. Nr 18 poz. 82).
11. Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 24 października 1934 r. - Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. z 1934 r. Nr 93 poz. 836, 1950 r. Nr 38 poz. 349, 1990 r. Nr 55 poz. 320, 1996 Nr 6 poz. 43, 1996 r. Nr 43 poz. 189).
12. Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców (Dz.U. z 1996 r. Nr 54 poz. 245).

13. Zarządzenie Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dn. 11.08.1989 r. w sprawie ogólnych warunków otwierania i prowadzenia rachunków bankowych w celu przechowywania środków pieniężnych i przeprowadzania rozliczeń oraz uchylecia obowiązków dotyczących prowadzenia rachunku podstawowego i pomocniczego (M.P. Nr 27, poz. 218).
14. Ustawa z dn. 29.08.1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 939).

